

artelka

**POLITIKA
NEGOZIO GISA**

— **P**olitikari guztiak berdinak diren ala ez, politikariei beraiei bakarrik dagokien zerbait da. Honakoaren inguruko zalantzarik ez dago, ordea: parlamentuko alderdi politiko guztiak berdinak dira. Eta oinarri soziala alderdiak defendatu beharrean politikariak defendatzen aritzen bada, hori da alderdia ordezkatzeko duen burokrata talde batek desitxuratu eta bahitu dutelako politika, eta helburu bakartzat dutelako haiei estatus politiko eta ekonomiko hori izateko aukera ematen dien egitura sendotzea

Edukia

6

EDITORIALA

Arteka

Politikari guztiak berdinak dira

10

KOLABORAZIOA

Beñat Astiz

Alderdi instituzionalak, komunikazio politikotik marketin politikora

22

KOLABORAZIOA

José Castillo

Jokoa gero eta aspergarriagoa da: ezkerreko eta eskuineko alderdien mimetizazioa

38

ERREPORTAJEA

Arteka

Dirutza instituzionala: EAJren eta EH Bilduren kontuak (2015-2022)

52

IRITZIA

Gerizeti Zubiaurre

Parlamentua ez da nahikoa

Politikari guztiak berdinak dira

Editoriala

Ohikoa da alderdi erreformistak beren diskurtso osoa euren lehiatzaileen aurka artikulatzen ikustea, politikatik bizitzeko ahalegin noblean. Esaten dute alderdi politiko guztiak ez direla berdinak; edo hori esaten zuten lehen. Orain diskurtsoa bestelakoa da: politikari guztiak ez dira berdinak. Subjektuaren aldaketa hori ondo neurtuta dago, ondo baitakite honakoa: egitura politikoak herritar guztiengan duen eragin sozial eta ekonomikoari dagokionez, eta, are gehiago, erreformak sartzeko helburu formalari dagokionez, arku parlamentario burgesa osatzen duten alderdi politiko guztiak dira gauza bat, eta gauza bera.

Datuek beren kabuz hitz egiten dute: euskal sistema alderdibikoa osatzen duten bi alderdi handiek, EAJk eta EH Bilduk, ondare eta kapital kopuru izugarriak metatzen dituzte. Langile-klaseari esplotazio bidez lapurtzeak bakarrik ahalbidetzen du hori; eta, batez ere, proletalgoaren miseria are gehiago

esplotatzeak. Legezko alderdi politikoez belakien moduan xurgatzen duten diru publiko hori guztia, langileen bizi-kalitateari egindako murrizketak dira. Zein aurpegirekin hitz egin liezaiokete esplotatuen klaseari, argudiatuz beren miseriaren adierazpen eta kausa baino ez diren alderdi politiko horiek guztiak ez direla berdinak? Ez dute egiten, badakitelako ezin dutela.

Subjektua aldatzea, alderditik politikarietara igarota, proletarioei zuzendutako politika egiteari uko egitea da, argi eta garbi: ez dute axola sistema politikotik kanpo daudenek, garrantzitsuena erdi-mailako klaseko boto-emaile potentzialen artean nabarmentzea da –apolitiko eta klase-borrotatik kanpokoa da, sentimendu moralista eta pertsonalista sakonek gidatua–.

Horregatik birbideratzen dute euren tiroa, eta sozialdemokraziaren ohiko estilo moralistan egiten dute hori: ados, baina gure politikariak zintzoagoak

dira. Jokoan dagoena ez da botere-egitura, ezta antolakuntza-modu burokratiko ere, baizik eta, horren ezinbestekotasuna onartuta, benetan axola duena erdi-mailako klasea pozik uzteko politikak egitea da; badakielako burokratak behar direla, baina eraginak izan daitezkeen nahi du.

Demokrazia burgesaren alde lan egiteagatik eta kapitalisten estatuari egindako zerbitzuengatik soldata gisa jasotzen dituzten kantitate lotsagarriak, haien esanetan, ez dituzte euren poltsikoetara sartzen, baizik eta alderdiari ematen dizkiote. Alderdia –modu sinplean, mugimendu baten ildo politikotzat ulertuta– erabat baztergarria eta bigarren mailakoa da, eta kolpeak jasotzen dituen zaku bat izatera ere irits daiteke; betiere, bere burokrazia eta politikari profesionalak egoera horretatik onik ateratzen badira.

Horregatik, alderdi politiko guztiak berdinak ez direla argudiatzen ere ez dira ahalegintzen jadanik; orain nahikoa da esatea politikari guztiak ez direla berdinak. Hala ere, ikuspegi burokratiko horrek, zehinetan politikarien irudia salbatzea eta oinarri sozial osoa haiei botak miazkatzen jartzea bilatzen den, ondorio katastrofikoak ditu antolakunde politikoen politikan eta euren barruko printzipio demokratiakoan. Izan ere, printzipio hori ez da ezinbestekoa, betiere hala izan behar badu egitura politikoak behar bezala funtziona dezan, hau da, ongi funtziona dezan talentua kaptatzeko enpresa bat balitz bezala, marketin-praktikak erabiltzen dituen erdi-mailako klaseko masa handiak erakartzeko, zeinak irrikaz baitaude politikan parte hartzeko eta interes propioak baliarazteko kontzientzia minimorik ere ez duen proletalگو pobretu horretatik bereizteko. Nori nahi ditu demokrazia eta parte-hartzea, militantzia eta dedikazioa, itxaropen guztia jar badaiteke norberaren jomuga bikain erakusten duten politikari burokratek osatutako egitura batean?

Euskal sistema alderdibikoa osatzen duten bi alderdi handiek, EAJk eta EH Bilduk, ondare eta kapital kantitate izugarriak metatzen dituzte. Langile-klaseari esplotazio bidez lapurtzeak bakarrik ahalbidetzen du hori; eta, batez ere, proletalgoaren miseria are gehiago esplotatzeak

Bada hamar politikarik 80.000 euro kobratzea baino zerbait okerragorik: hogeit politikarik 40.000 euro kobratzea. Eta horrela bata bestearen segidan. Izan ere, lehenengo aukerak zenbait arribista altxatzen baditu ere, bigarrenak, gizarteko geruza handietara zabaltzen du politikatik bizitzea zerbait duina delako ideia, eta, horrekin batera, politika bizimodua ateratzeko beste era bat delako ideia; hau da, iraunarazi beharreko lan bat

Kontua honela dago: politikari guztiak berdinak diren ala ez, politikariei beraiei bakarrik dagokien zerbait da. Honakoaren inguruko zalantzarik ez dago, ordea: parlamentuko alderdi politiko guztiak berdinak dira. Eta oinarri soziala, bigarren horretatik defendatu beharrean, lehenengoak defendatzen aritzen bada, hori da alderdia ordezkatzeko duen burokrata talde batek -estatus politiko eta ekonomiko horretaz gozatzeko aukera ematen dien egitura sendotzea helburu duena- politika desitxuratu eta bahu duela. Alderdi politiko batek modu horretan hartzen du enpresa izaera, baita asmo burokratikoak dituzten txakurkume askorentzako promozio-zentro izaera ere. Alderdiari diru hori “ematea” politikatik bizitzea ahalbidetzen duen eta politika lan duin eta ogibide errespetagarri gisa ulertzen duen egoera hori finkatzeko eta zabaltzeko bitarteko bat besterik ez da.

Baina, egiatan, ikuspegi politiko eta iraultzaile batetik, eta sozialdemokrazia erreformistaren egitura pertsonalista eta burokratikoek kooptatu gabeko ikuspegi batetik, bada hamar politikarik 80.000 euro kobratzea baino zerbait okerragorik: hogeit politikarik 40.000 euro kobratzea. Eta horrela bata bestearen segidan. Izan ere, lehenengo aukerak zenbait baditu ere, bigarrenak, gizarteko geruza handietara zabaltzen du politikatik bizitzea zerbait duina delako ideia,

eta, horrekin batera, politika bizimodua ateratzeko beste era bat delako ideia; hau da, iraunarazi beharreko lan bat. Ustelkeria politikoaren atzean ezkutatzen den ideia da hori, eta horretarako aukera ematen duena. Ustelkeria ez baita, sozialdemokraziari esatea gustatzen zaion bezala, gutxi batzuek asko irabaztea; baizik eta gero eta handiagoa den egitura bat proletarioaren miseriatik elikatzea. Ustelkeria politikoaren aurka borrokatzetik urrun, sozialdemokraziak bidea errazten du hura existitu dadin, eta lehen eskutik gorpuzten du.

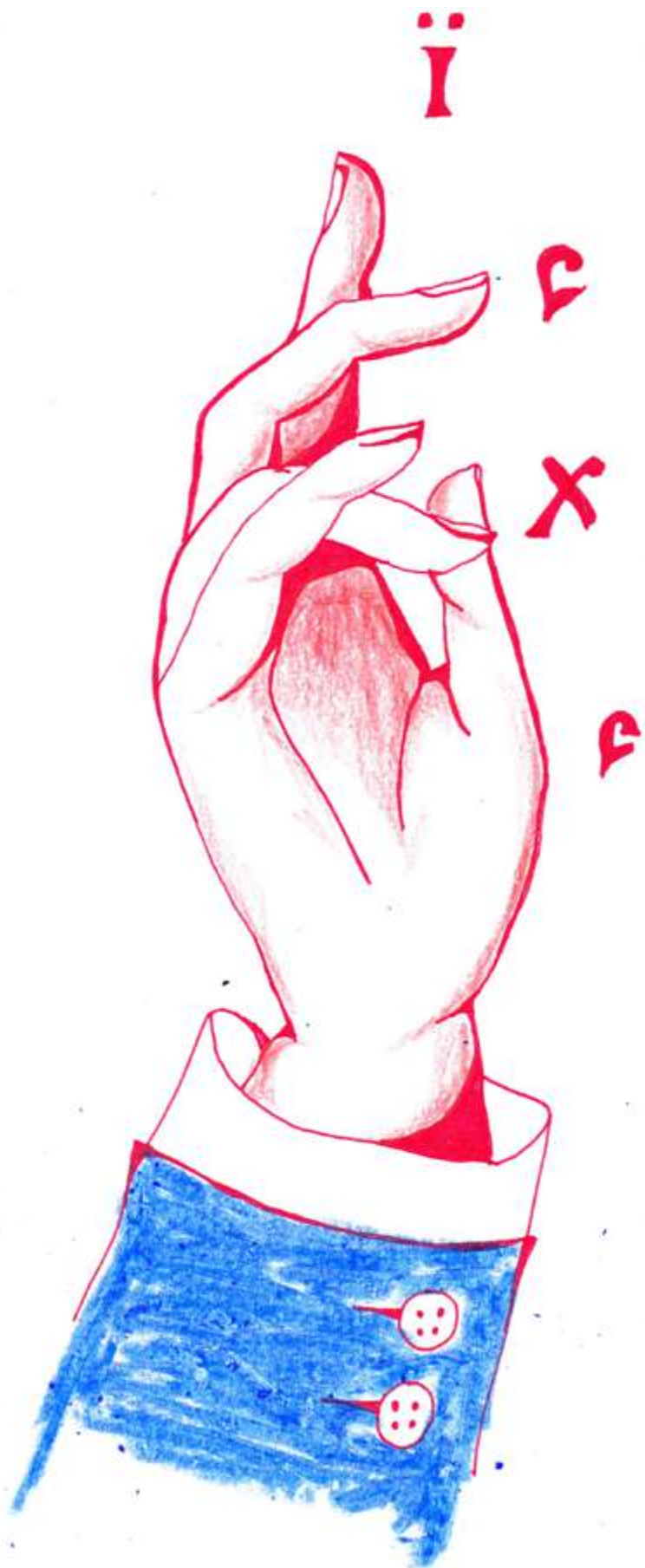
Horrela hazten dira burokraten egiturak, lapen moduan alderdiaren egiturei itsatsita geratzen diren politikari profesionalak, beren posizioa ez dutenak defendatzen konbikzio politikoagatik, baizik eta bizitzeko eta erreproduzitzeko bitarteko gisa, erabat azpiratuta daudenak soldatapeko lanaren egitura objektiboagatik eta beren politiken funtsezko helburua den enpresaren bideragarritasunagatik: botoak kosta ahala kosta irabaztea, diru publikoa lortzea eta egitura burokratiko handitzea, gero eta finantzaketa-iturri gehiago lortzeko inbertsio-bide gisa. Horrek antza beldurgarria du enpresen eta inbertsio-blokeen barruan botere kapitalista metatzeko logikarekin, eta mundu hobe baten alde antolatutako masen iniziatiba demokratikorako aukera oro irensten duen egitura objektibo horren mende egotearekin.

Liberatuaren kontzeptua erabat desfasatuta geratzen da burokrataren figuraren aurrean. Alderdi-enpresan bere lan-promozioa bilatzen du burokratak, izaera pribatuko erakunde publiko gisa artikulatuta baitago alderdi-enpresa hori, edo estatu kapitalistaren organo kudeatzaile gisa. Ustelkeria ez da estatuko gobernuaren egitate eskusibo bat, gobernatu nahi duten alderdi politiko horien guztien baizik.

Deskribatutakoa bezalako egoera batean, kritika politikoak edo autokritika txalotuak kutsu erabat burokratiko hartzen dute: alderdiaren egitura uneko joeretara egokitzera mugatzen da dena. Horrek, alde batetik, berrikuntza estetiko esan nahi du. Hausnarketa politiko sakon batean baino gehiago, alderdi parlamentario burgesen hauteskundeetako porrotek dimisioak eta hobeto egiteko promesak ekarri ohi dituzte; herritarren interesak hobeto entzuteko promesak. Bestalde, ezer aldatzeari uko egitea esan nahi du; izan ere, autokritika, hauteskundeetako porrot bati emandako erantzun automatikoa eta berehalakoa denez -duela 5 minutu dena ondo zegoen, eta orain ondorioztatu duzu ez zela horrela?-, politika burgesaren agindu gogoetage bat da, marketin-teknika bat hautesleak gainatzen saiatzeko, eta betiko alderdi-enpresaren hutsak ordaintzeko.

EAJ eta EH Bildu bezalako alderdi burokratikoek proletarioari kendu dioten ondarearen zenbakiek zerbait frogatzen badute, honakoa da: nolako modu sakonean dauden biak estatuaren botere-egituretan integratuta, eta zenbaterainokoa den haien mendetasuna; ez traizio- edo koldarkeria-ekintza gisa, baizik eta estatuaren botere-egituraren funtsezko sorrera-elementu gisa. Bestela esanda, halako alderdiak ez lirateke posible izango gaur egungoa bezalako testuinguru batean beren printzipio eratzaila mendetasuna bera ez balitz; hau da, beraiek ere estatu kapitalista izango ez balira. ●

Liberatuaren kontzeptua erabat desfasatuta geratzen da burokrataren figuraren aurrean. Alderdi-enpresan bere lan-promozioa bilatzen du burokratak, izaera pribatuko erakunde publiko gisa artikulatuta baitago alderdi-enpresa hori, edo estatu kapitalistaren organo kudeatzaile gisa. Ustelkeria ez da estatuko gobernuaren egitate eskusibo bat, gobernatu nahi duten alderdi politiko horien guztien baizik

ALDERDI INSTITUZIO- NALAK

Komunikazio
politikotik marketin
politikora

Testua — **Beñat Astiz**
Irudia — **Kattalin Barcena**

Kapitalismoak eta haren logikak alderdi instituzionalak izaera enpresarialeko alderdi bihurtu ditu, eta, horrela, enpresa-mundutik eratorritako komunikazioaren merkatu-ikuspegiak boz-emaileak kontsumitzaile eta hautagaia produktu bihurtu ditu, horrek dakartzan arrisku guztiakin.

Sistema kapitalistaren garapenarekin batera, alderdi instituzionalen eta enpresen arteko muga lausotzen joan da, kapitalismoak sustatutako merkatu-ikuspegiak alderdi instituzionalen jarduteko logika determinatzeraino. Merkatu-ikuspegi kapitalistak alderdi instituzionalen alor guztietan dauka eragina; zehazki, alor komunikatiboan daukana aztertzea da kolaborazio honen asmoa. Horretarako, lehenik alderdi instituzionalen eta enpresen alor komunikatiboaren garapenen errepasso historiko azkarra egingo dut, elkarren arteko antzekotasunak agerian uzteko helburuarekin. Behin antzekotasun horiek agerian utzita, alderdi instituzionalen izaera enpresarialaren argi-ilunak aztertuko ditut, zentzu orokorretik hasi eta alor komunikatiboari dagokion

Kapitalismoak eta haren logikak alderdi instituzionalak izaera enpresarialeko alderdi bihurtu ditu, eta, horrela, enpresa-mundutik eratorritako komunikazioaren merkatu-ikuspegiak boz-emaileak kontsumitzaile eta hautagaia produktu bihurtu ditu, horrek dakartzan arrisku guztiakin

zentzu zehatzeraino. Azkenik, komunistok alderdi instituzionalen eredu komunikatiboari kontrajarri beharko geniokeenaren zirriborro bat proposatzen saiatuko naiz. Jarraitu aurretik abisu bat: gai batzuk jorratzerakoan ezinbestekoak zaizkidan beste zenbait auzi nahiko azaletik aipatuko ditut, nahiz eta horietako askoren trataera sakonak kolaborazio oso bat behar lukeen.

ENPRESEN ALOR KOMUNIKATIBOAREN GARAPENARI ERREPASO BAT

Biztanlea inguratzen duen errealtatearen berri izateko ezagutza-iturri nagusienak diren heinean, sekulako eragin soziala daukate komunikabideek (zentzu zabalean, tradizioaletatik berrietara). Horrela, arrazionalitate bat hedatzen dute gizartean: zehazki, arrazionalitate burgesa. Hortaz, enpresa batek bere produktua saltzeko prozesuan kontsumitzaileengan eragiteko duten tresna eraginkorrenetakoak dira.

Bide horretan, irudika dezagun enpresa bat bere hastapenetan. Enpresa horrek komunikabideetan eragiteko baliabide nahikorik ez daukan horretan, komunikabideen interesen menpe egongo da. Horren jakitun izanik, sistema informatiboan presente egoteko estrategia komunikatibo garatua diseinatu eta martxan jarri beharko du.

Hasiera horretan dagoen enpresa orok asmo informatiboa eta publizitarioa orekatu beharko ditu, martxan jarritako strategiaren urrats bakoitza komunikabideen interesekin ongi ezkondu dadin. Azkenerrako, komunikabideek enpresari buruzko irudi bat komunikatuko dute: enpresen gaitasunaren arabera, irudiok aurretiaz diseinatuta egongo dira edo komunikabidearen esku geratuko dira.

Enpresaren estrategia komunikatiboa diseinatu eta exekutatzeko sortu ziren *komunikazio-kabineteak*. Harold Burson enpresariak *komunikazio-kabineteen* garapena hiru etapatan bereizten du:

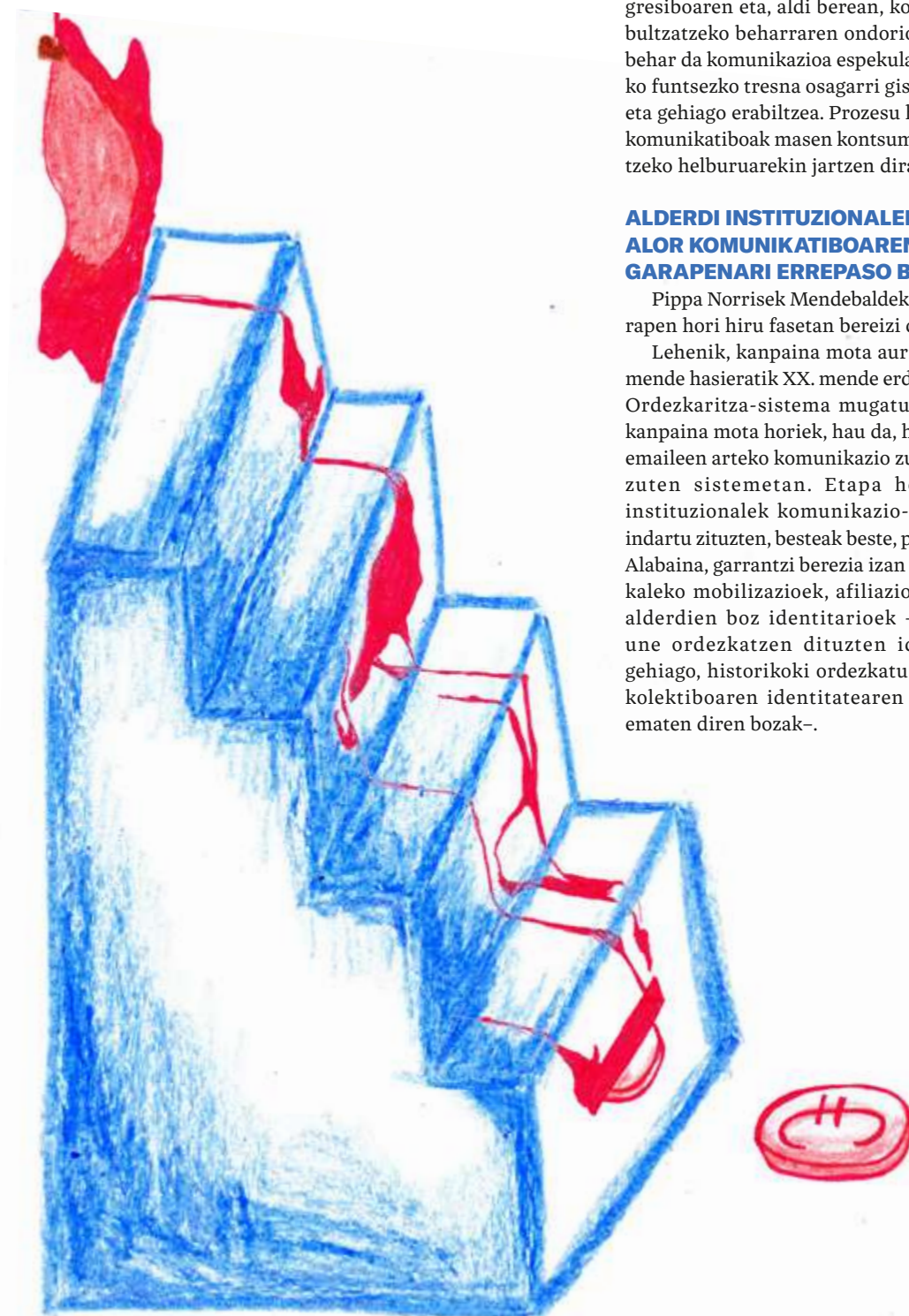
Lehenik, *komunikazio-kabineteek* enpresaren mezuen zein adierazpenen edukian jartzen zuten arreta, hau da, *nola esan?* horretan. Bigarrenik, kabineteetan komunikazio-profesionalak integratu ziren, hartzaile taldeak identifikatzeko –gero eta ugariagoak–, hots, *zer esan nori?* galderan jartzen zuten arreta. Azkenik, kabineteak erabat profesionalizatu ziren, eta jardun komunikatiboaren gaineko erabakimen osoa berenganatu dute; hau da, enpresarien *zer egin behar dut?* galderaren erantzunean jartzen dute arreta.

Finean, ekoizpen kapitalistaren hazkunde progresiboaren eta, aldi berean, kontsumo-gaitasuna bultzatzeko beharraren ondorio gisa interpretatu behar da komunikazioa espekulazio komertzialerako funtsezko tresna osagarri gisa garatzea eta gero eta gehiago erabiltzea. Prozesu horretan, baliabide komunikatiboak masen kontsumo-gaitasuna sustatzeko helburuarekin jartzen dira martxan.

ALDERDI INSTITUZIONALEN ALOR KOMUNIKATIBOAREN GARAPENARI ERREPASO BAT

Pippa Norrisek Mendebaldeko herrialdeetan garapen hori hiru fasetan bereizi du:

Lehenik, kanpaina mota aurremodernoak XIX. mende hasieratik XX. mende erdialdera iraun zuen. Ordezkaritza-sistema mugatuetan agertu ziren kanpaina mota horiek, hau da, hautagaien eta boz-emaileen arteko komunikazio zuzena ahalbidetzen zuten sistemetan. Etapa horretan, alderdi instituzionalak komunikazio-sistema propioak indartu zituzten, besteak beste, prentsa alderdikoia. Alabaina, garrantzi berezia izan zuten kanpainetan kaleko mobilizazioek, afiliazio-tasa handiek eta alderdien boz identitarioek –alderdiek unean une ordezkatzeko dituzten ideientatik baino gehiago, historikoki ordezkatu duten boz-emaile kolektiboaren identitatearen parte izateagatik ematen diren bozak–.

Finean, ekoizpen kapitalistaren hazkunde progresiboaren eta, aldi berean, kontsumo-gaitasuna bultzatzeko beharraren ondorio gisa interpretatu behar da komunikazioa espekulazio komertzialerako funtsezko tresna osagarri gisa garatzea eta gero eta gehiago erabiltzea. Prozesu horretan, baliabide komunikatiboak masen kontsumo-gaitasuna sustatzeko helburuarekin jartzen dira martxan

Bigarrenik, kanpaina modernoak XX. mende erdialdetik bukaerarakoak izan ziren. Sufragio unibertsalaren hedapenak eta masa-komunikabideen garapenak telebistaren protagonismoa ekarri zuen, eta hautagaien eta boz-emaileen arteko komunikazio zuzena galtzen joan zen. Alor komunikatiboa profesionalizatu zen aholkulari zein marketin komertzialeko adituen agerpenarekin. Alderdien boz identitarioek erabakigarriak izateari utzi zioten, eta hautagaien marka alderdiena ordezkatzeko hasi zen; hala, irudiaren garrantzia handitu zen. Masa-alderdiak gain behera etorri eta *catch-all* alderdi eredu nagusitu zen (aurrerago sartuko naiz honetan), eta horrek alderdi berrien sorrera eta boz-aldakortasunaren areagotzea ekarri zuen.

Hirugarrenik, kanpaina postmodernoak 1990eko hamarkadatik aurrera gaur egunera arte nagusitu direnak dira. Garai horretan, hauteskunde-komunikazioaren erabateko profesionalizazioa gertatu da. *Catch-all* alderdi-ereduak jarraitu du beste ereduaren artean nagusitzen. Eredu horrek, alderdiaren ideia politikotatik gertu dauden boz-emaileetan bakarrik zentratu beharrean, boz-emaile guztiek osatzen duten merkaturak jartzen du arreta. Ondorioz, merkatu horretan eragiteko, boz-emaile orokorrak izan ditzakeen kezken eta arazoei loturiko proposamena nagusitzen da lehen planoan, eta, hortaz, alderdiaren ideia politikoa bigarren planoan geratzen dira. Eredu horrek alderdiak goitik behera transformatu ditu, diskurtsoetik hasi eta logoraino. Esaterako, EH Bilduk 2016an nazio-nortasunari buruzko erreferentziak

ezabatu zituen, eta koalizioaren barruan aniztasunari buruzko erreferentziak eta jatorri ideologiko desberdineko jendea biltzeko bokazioa areagotzen duen logoa diseinatu zuen. Logoan zegoen Euskal Herriko mapa ezabatu eta kolore ezberdinetako lau zerrenda gehitu zituen, koalizioa osatzen duten lau alderdiei erreferentzia eginez.

Mezuak eta eduki diskurtsiboa inkesten emaitzetan oinarritzen dira: kontsumitzaileen merkaturak oinarrituta ekoizten dituzte produktuak alderdi instituzionalak. Horretarako, boz-emaileak segmentu txikitari banatu eta aztertzen dira –segmentazioa edo *targeting*-a hautagaiaren mezuak kolektibo bakoitzaren ezaugarrietara egokitze erabiltzen da, gerturapen ahalik eta eraginkorrena lortzeko asmoarekin–, eta informazioaren teknologia berriek eta komunikabide kopuruaren eztabaidetarako komunikazioaren teknifikazioa ekarri dute, bai eta marketin politikoa orokortzea ere. Alderdien alor komunikatiboaren zenbait lan esparruren profesionalizazioa da horren emaitza agerikoena; esaterako, hor ditugu *mobilizer*-ak, mitinak eta manifestazioak antolatzen espezialistak; *broadcaster*-ak, telebistan, hedabide masiboetan zein eztabaidetan adituak; *narrowcaster*-ak, segmentatutako taldeetara iristeko kanaletan adituak... Horrela, enpresa zein aditu espezialisten presentziak alderdi instituzionalen militanteen zeregina ordezkatu du. Esaterako, “*agitadoreak eta propagandistak, estilo zaharrear, publizitario espezialista neutralek ordezkatu dituzte, zeintzuek politika apolitikoki saltzen duten.*”^[1] Alderdiarekiko loturarik gabeko

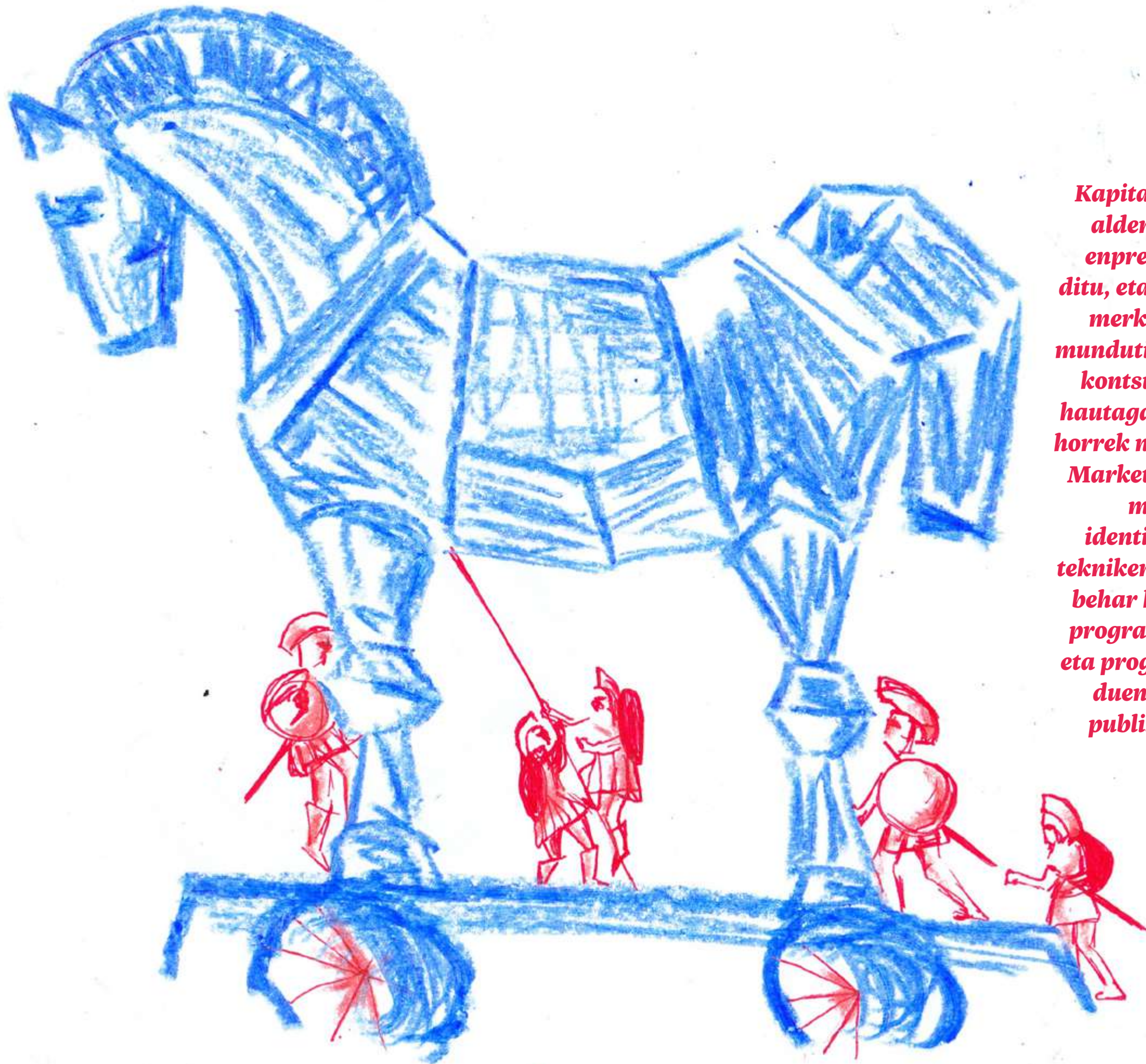
aholkulari profesionalak gero eta erabakimen handiagoa dute, eta komunikazio-ekimen ugari kanpoko enpresa espezializatuen bidez garatzen hasi dira; horrek, era berean, alderdien eta afiliatuen garrantzia txikiagotu du.

Enpresa mundutik ere *branding*a edo markagintza beso-zabalik jasotzen dute alderdi instituzionalak. *Branding*ak boz-emaileen leialtasuna lortzeko asmoz alderdi edo hautagaiarekiko marka-nortasun bat garatzea du helburu, politika instituzionalak saldu nahi dituen produktuen bilgarriaren itxurak produktuak berak baino garrantzi gehiago hartzeraino. Bide horretan, sare sozialen erabilpena azpimarragarria da hautagaien humanizatorako, eta horrela ulertzen dira Imanol Pradalesen *reel* jatorrak, Peio Otxandianoren betaurrekoak... Sare sozialak, humanizazioan eta markan sakontzeko tresna izateaz gain, garaipena transmititzeko, aurkaria suntsitu eta estigmatizatzeko, eta oro har komunikatzeko eta belaunaldi berriengan eragiteko lekua dira. Horregatik, alderdiek azken urteetan arreta berezia jartzen dute sare sozialetarako estrategia komunikatiboetan. Sareetan kultura kapitalista hedatzen duten gai hutsalak nagusi diren arren, dibulgazioarekin, hezkuntzarekin eta informazioarekin zerikusia duten beste gai batzuk agertzen dira, eta zirikitu horretan aurkitzen du lekua politika instituzionalak sareetan. Esaterako, EH Bilduk, lehen, koaliziotik gertu internauten eta aktibisten komunitate oso zabal

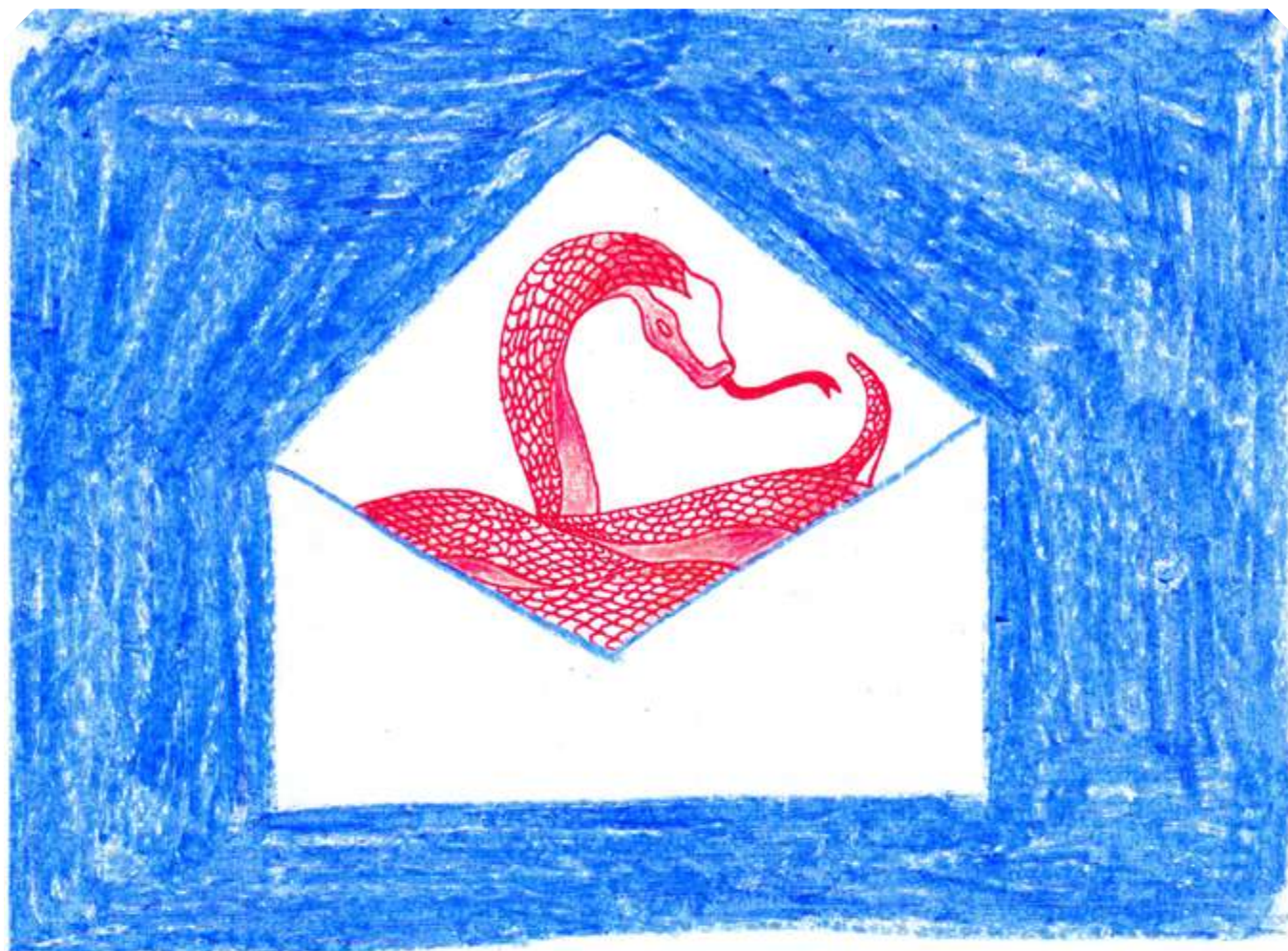
Agitadoreak eta propagandistak, estilo zaharrear, publizitario espezialista neutralek ordezkatu dituzte, zeintzuek politika apolitikoki saltzen duten

Brandingak, boz-emaileen leialtasuna lortzeko asmoz alderdi edo hautagaiarekiko marka-nortasun bat garatzea du helburu, politika instituzionalak saldu nahi dituen produktuen bilgarriaren itxurak produktuak berak baino garrantzi gehiago hartzeraino

eta aktiboa zuen, baina, aldi berean, elkarrizketa oso endogamiko eta autoerreferentzialak izaten zituzten. Horren aurrean, sareko elkarrizketetan jarrera estrategikoa izateko beharra transmititu dute, eta, estrategia moduan, koalizioaren agendako edukiaren transmisio hutsa baztertu eta jendearen kezke gehiago hitz egitea erabaki dute, batez ere EH Bilduren bozkatzaila gisa identifikatzen ez diren pertsonen kezke mintzatzea, eta sareetan haiekin interakzionatzean mezu politikoak txertatzea; horretarako, koalizioaren kontu korporatibo eta influencerrenak baliatzen dituzte –sare sozialetan koordinatuta zegoen kanpaina batean aktiboki parte hartzeko prest zeuden 200 pertsona inguru zituzten, hautetsi, militante eta influencerrak kontuan hartuta–^[2]. Bestalde, politika instituzionalak aurretiaz beste zenbait eremutan ziren hiru fenomenorekin egiten du topo sare sozialetan: *troll*, *bot* eta *fake news* direlakoekin. Halakoak azkarki bereganatzen ditu politika instituzionalak kanpaina negatiboak egiteko, zenbait alderdi eta interes-taldek arerioak kaltetzeko ezkutuan diseinatu eta baliatzen dituztenak.

Kapitalismoak eta haren logikak alderdi instituzionalak izaera enpresarialeko alderdi bihurtu ditu, eta, horrela, komunikazioaren merkatu-ikuspegiak, enpresamundutik datorrenak, boz-emaileak kontsumitzaile bihurtu ditu, eta hautagaia produktu; esan gabe doa horrek nolako arriskuak dakartzan. Marketin politikoa “hauteskunde-merkatuaren beharrak identifikatzeko baliatzen duten tekniken multzoa da, helburu duena behar horiei erantzunak emateko programa ideologiko bat ezartzea eta programa hori pertsonifikatzen duen hautagai bat eskaintzea publizitate politikoaren bidez”

ZENBAIT ONDORIO

Enpresen zein alderdi instituzionalen alor komunikatiboen garapenaren errebasoek bi ondorio argi uzten dituzte: batetik, gero eta lausoagoa da marketin komertzialaren eta politikoaren arteko muga, eta, bestetik, egungo alderdi instituzionalen alor komunikatiboa ezin da ulertu eredu enpresarialak dakarren merkatu-ikuspegi kapitalistaren eraginetik kanpo.

Kapitalismoak eta haren logikak alderdi instituzionalak izaera enpresarialeko alderdi bihurtu ditu, eta, horrela, komunikazioaren merkatu-ikuspegiak, enpresa-mundutik datorrenak, boz-emaileak kontsumitzaile bihurtu ditu, eta hautagaia produktu; esan gabe doa horrek nolako arriskuak dakartzan. Marketin politikoa “hauteskunde-merkatuaren beharrak identifikatzeko baliatzen duten tekniken multzoa da, helburu duena behar horiei erantzunak emateko programa ideologiko bat ezartzea eta programa hori pertsonifikatzen duen hautagai bat eskaintzea publizitate politikoaren bidez”^[3].

Enpresa kapitalisten interesen arabera baldintza sozialetan ulertu eta praktikatuta, komunikazio politikoak ezin du bere garapen osatua aurkitu, ezin ditu bere izatearen funtsezko ildoak marraztu. Hala ere, komuniston eginbeharra da sistema kapitalistari aurre egiteko prest dagoen jende gero eta gehiago antola dadin bilatzea, eta, bide horretan, komunikazioak daukan eragin sozialaren jakitun, estrategia komunikatibo garatu bat etengabe diseinatu eta martxan jartzea. Estrategia horrek ahalik eta eraginkorrena izan behar du, eta, horretarako, ezinbestekoa izango da egun sistema kapitalistan esku-hartze sozialerako eraginkorrenak diren baliabideak ikertzea, ikastea eta erabiltzea, baliabideon formak logika kapitalistari erantzuten badio ere. Izan ere, alderdi-eredu enpresarialen alor komunikatiboaren eta komunistonaren arteko ezberdintasuna proiektu politikoaren funtsean datza. Komunistok ez dugu egungo sistema kapitalista betikotu duen produktu bat bilgarri berri batean saldu nahi jendea politikatik aldentzen dugun bitartean; komunistok sistema kapitalista eta haren merkatu-ikuspegia suntsitu nahi ditugu, eta, horretarako, antolakuntza politikorako deia hedatu, marketin politikoa baztertu eta komunikazio politikoak egin nahi dugu. ●

ERREFERENTZIAK

- [1] Habermas, J. (1981). *Historia y crítica de la opinión pública. La transformación estructural de la vida pública*. Barcelona: G. Gili.
- [2] Orbegozo Terradillos, J; Iturbe Tolosa, A. eta González Abrisketa, M. (2017). *Análisis de la nueva estrategia comunicativa de EH Bildu (2016): hacia una narrativa de la emoción*. Anàlisi. Quaderns de Comunicació i Cultura, 57, 97-114.
- [3] Barranco, Francisco Javier (2003). *Marketing político*. Madrid: Ediciones Pirámide.
- [4] Azkune Torres Jon, Barcena Hinojal Iñaki, Gorostidi Bidaurrezaga Izaro eta Mimentza Sánchez Bidaurrezaga (2022). *Komunikazio politikoaren oinarriak*. Euskal Herriko Unibertsitatea. Unibertsitateko Eskuliburuak.
- [5] Norris, Pippa (2000). *A Virtuous Circle. Political Communications in postindustrial Societies*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [6] Plasser, Fritz; Plasser, Gunda (2002). *La campaña global: los nuevos gurúes del marketing político en acción*. Fundación Konrad Adenauer Stiftung.
- [7] Castillo Esparcia, Antonio (2004). *Comunicación empresarial e institucional. Estrategias de comunicación*. Komunikazio ikasketen aldizkaria, 17, 189-207.
- [8] Morejón-Llamas, Noemí (2023). *Política española en tiktok: del aterrizaje de la consolidación de la estrategia comunicativa*. Revista Prisma Social, 40, 238-261.
- [9] Renau, Jose (1937). *La función social del cartel publicitario*. Valencia: Nueva Cultura.

JOKOA GERO ETA ASPERGARRIAGOA DA: EZKERREKO ETA ESKUINEKO ALDERDIEN MIMETIZAZIOA

Testua — **José Castillo**

Irudia — **Jk Odolgabe**

2024ko hauteskundeak besterik gabe igaro dira: hemendik kanpo, gaurkotasun politikoa jarraitzen duen inor gutxik erakutsi du interes berezirik Euskal Autonomia Erkidegoko edo Kataluniako hauteskundeekiko. Duela urte gutxira arte, hitzordu ia historiko gisa bizi zituen jendeak hauteskunde ziklo horiek; izan ere, lurralde horietako ezkerreko alderdiek besteak beste alderdi biko sistema haustearekin eta zerua indarrez hartzearekin egiten zuten mehatxu. Orain, ordea, "dagoenaren" kudeatzaile hobeak izateko asmoa baino ez dute, eta, eskuin muturraren gorakadaren aurrean, hautesleei xantaia egiten die "beldurraren" botoaren ideia bidez. Baina, zer gertatu da hamarkada batean, ezkerreko alderdiak mutur batetik bestera igarotzeko?

2008ko krisiaren ondorengo urteetan politizatu zen belaunaldiari, sistemak ematen zituen aukerak pitzatu zirela medio, bere bizi-proiektuak kolokan jarri zizkion krisiak, eta, ondorioz, mobilizazio sozial eta laboralen garaia izan zen hura. Beharbada, Kataluniako prozesu independentistarekin batera, 2010etik 2015era bitarteko manifestazioak eta mobilizazioak izan dira protestako azken masa-mugimendua Europan. Era berean, urte horietan "ezker berriko alderdiak" edo besterik gabe populista moduan izendatuak ere sortu ziren. Alderdi berri horiek Europako herrialdeetako hauteskunde-sistema nazionalak haustea bilatzen zuten; izan ere, ia estatu guztiak gobernatzen zituen, batetik, jada sozio-liberalismora bihurtutako alderdi sozialdemokrata klasiko batek, eta, bestetik, eskuin kontserbadore edo liberaleko alderdi batek.

Podemosen agerpena, Syriza boterera iristea, Jeremy Corbynen lidergoa, Kataluniako autodeterminazio-erreferendumak... Gertakariok elkarrengandik urrun daudela iruditu arren, eragile komun bat dute, uste bat: krisiaren ondorioen aurkako mobilizazioek eta itxaropenaren galerak sortutako energia guztia, finean, instituzioek beregana zezaketela

2010eko hamarkadako fenomenoak dira, besteak beste, Podemosen agerpena, Syriza boterera iristea, udal hautagaitzek irabazi izana hiriburu handietan –hala nola Madrilen eta Bartzelonan–, Jeremy Corbynen lidergoa (Alderdi Laborista britainiarra) eta Kataluniako autodeterminazio-erreferendumak (alderdi instituzional independentistek lagunduak). Gertakariok elkarrengandik urrun daudela iruditu arren, eragile komun bat dute, uste bat: krisiaren ondorioen aurkako mobilizazioek eta itxaropenaren galerak sortutako energia guztia, finean, instituzioek beregana zezaketela ^[1].

Horrela, Syrizak hitz eman zuen zorraren kontrolaren bidez Europako agintariekin ezarritzen zioten austeritate gurpila hautsiko zuela, eta porrot egin zuen. Podemosek buruzagi-talde txiki sasierradikal bat izaten bukatu du, Sumar PSOEn parametro politikoetan guztiz integratu izanaren ondorioz. Elite politiko autonomiko eta estatalek elkarri ez erasotzeko itun batekin amaitu da Kataluniako prozesu independentista; eta, finean, herritarrek saldu dituzte, Kataluniako Errepublika berehala zetorrela uste izan zuen belaunaldi oso bat. Ildo beretik, EAEko azken hauteskundeek egiaztatu dute EH Bildu sistema bipartidistaren aktore aurrerakoi bat baino ez dela, eta Ezker Abertzalea barne hartzen duen alderdia boterera iristek ez lituzkeela aldatuko euskal sistema politikoko botere-orekak. Areago, Pello Otxandiano lehendakariaren hitzetan, "sistema eragilea eguneratzea" bilatzen dute, inolaz ere ez hura zalantzan jartzea ^[2].

Artikulu honetan, 2008ko krisiaren ondoren sartu ziren alderdien bilakaera politiko eta programatikoa laburpena egin nahi dut, batez ere hurbilen dauden artean jarritik: euskal alderdien sistemaren parte direnetatik hasi, Espainiako Estatukoekin jarraitu eta Europako beste estatu batzuetakoekin amaituko dut. Izan ere, askok eragin berezia izan zuten Europako ekosistema politiko instituzionalean, adibidez Greziako Syrizen kasuak.

Horrez gain, eskuin kontserbadore tradizionalaren bilakaera eta kontinente osoan zehar eskuin muturreko alderdi xenofobo berrien agerpena ere laburbilduko ditut. Horrela, zertzelada teoriko eta historiko batzuk eman nahi dizkiot biztanleriaren geruza handien artean zabaldua dagoen sentsazioari; finean, hauteskundeetan gero eta gutxiago jokatzen dela eta partida alde aurretik dagoela erabakita.

EZKER BERRIAREN GORAKADA ETA GAINBEHERA

Podemosen lehen batzar politikoaren amaieran Pablo Iglesiasek hau esan zuen: “Zerua ez da adostasunez hartzen, eraso bidez hartzen da”. Esaldi hori imaginario kolektiboan geratu zen krisiaren ondoren sortutako ezkerreko alderdi berrien adierazpen gisa, eta ezin hobeto laburbiltzen du 2014 eta 2015 urteetan transmititu nahi zutena: emanak zeuden sistema politiko parlamentarioak lardaskatu eta bipartidismoaren alderdi klasikoen botere-orekekin amaitu behar zen, politikari-belaunaldi berri batekin.

Hamarkada bat geroago, inork ez du zerurik hartu, eta badirudi alderdi horien ziklo politikoa nitxoko komunikabide bihurtu dela. Edo, are okerrago, Syriza eta EH Bildu bezalako alderdiak ezkerreko alderdi teknokratiko bihurtuta, tokiko kapitala hobeto kudeatu eta modernizatzea besterik ez dute proposatzen, *a posteriori* pixka bat bidezkoa-goa den birbanaketa bati ekiteko. Batzuek, hala nola Sumarrek, ezkerretik kanpo amaitu dute, Alemaniako Alderdi Berdearen luzapen gisa.

Has gaitzen Syriza eta EH Bilduren kasuekin. Syriza Greziako gobernu-boterera 2015ean iritsi zen, eta, nire ustez, horixe da Europako ezker berriko alderdien ziklo politikoaren puntu gorena. Hain esanguratsua, ezen Podemos 2020 hasieran Espainiako Gobernura iritsi izanak baino askoz ere garrantzi handiagoa duen. 2015eko urtarrilerako zeuden aurreikusita hauteskunde parlamentarioak Grezian, eta inkesta gehienek Greziako Gobernura Syriza eta Alexis Tsipras iritsiko zirela iragarri zuten. Syrizarak 2014ko udan eman zuen argitara hauteskunde horietarako programa politikoa, eta segur aski hori izango da alderdi instituzional batek Europako erakundeen aurrean izandako erradikaltasun-puntu handiena, baita gure oroimenean ezkerreko alderdi batek izan duen ez-betetze programatikoa eta politiko handiena ere. Izan ere, Syrizarak ez zuen bere hauteskunde-programa bete; ordea, sistema parlamentario kapitalistetan hori egitea ohikoa izanik ere, traizioa erreferendum bat egin ondoren izan zen. Erreferendum horrek EBko erakundeek proposatutako austeritate-programari desafio egiten zion, eta Greziako herriaren gehiengo zabal batek babestu zuen.

Baina kontu dezagun gutxinaka. Syrizararen programak, Tesalonikako programaren izena hartu zuenak, hainbat neurri proposatu zituen: lehenik, zor publikoaren balio nominalaren zati bat bertan behera uztea, jasangarria izan zedin eta “Zorraren Europako Konferentzian” birnegoziatua izan zedin; bigarrenik, Greziak zuen zor publikoa ordaintzeko luzapen bat ezartzea premiazko inbertsio publikoak egiteko; eta, hirugarrenik, Europako arau fiskalei aurre egitea eta gastu publikoa EBko Egonkortasun eta Hazkunde Itunak ezarritako defizitaren kontabilitatek kanpo uztea. Asmo horiek guztiak eraso argi bat ziren Europako eliteen aurka, zeinak Mendebaldeko herrialde batean inoiz ikusi gabeko murrizketak eta doikuntzak inposatzen ari baitziztaizkion greziar langile-klaseari.

Hala ere, gerora Yanis Varoufakis Greziako Finantza ministro izan zenak onartuko zuenez, programa hori oinarri sozialari begirako aurpegi-zuritze bat baino ez zen. Benetako gobernu-programa, EBrekiko negoziatioetan ezarri nahi izan zena, ezkutuan egin zuten Syrizararen zuzendaritza-batzordeak eta hurbileneko kideek. Finean, erretorika eta praktika ez zetozen bat: lehena austeritatearen aurkakoa zen, Europako Batzordeari, Europako Banku Zentralari eta Nazioarteko Diru Funtzari aurre egitearen aldekoa; baina, praktikan, euroaren parametroen barruan mantentzea eta EBZren likidezari eustea negoziatu zen Varoufakis ministroarekin. Horretarako, hurrengo onartu zuten: Greziako Estatuak murrizketak ezarri beharko zituen Estatuaren kaudimena ahalbidetu eta minimoki birnegoziatutako zorra ordaintzeko. Beraz, uste zen Europako erakundeak lasaitu egingo zirela eta, azkenean, Greziako zor publikoa berregituratzeko negoziatio bat egongo zela, nahiz txikia izan.

Syriza Greziako Gobernura iritsi bezain laster egiaztatu zen programa zer moderatua zen. Izan ere, Varoufakis Finantza ministro gisa joan zen euroaldearen lehen bileran, honako baldintza hauek onartu ziren: Greziak bere hartzekodunekin zuen zor guztia behar zen epeetan eta interesekin osorik ordaintzea, eta ez ezartzea politikarik Europako erakunde hartzekodunen –Grezia-ri finantzatzeko modua ematen zieten– ikuskapen eta oniritzirik gabe. Hala ere, Syrizarak EBrekiko negoziatioak tenkatu zituen, neurri batean bere oinarri sozialaren mobilizazioak behartuta; hala, Bruselak proposatutako austeritate-neurriak betetzeari buruzko erreferenduma deitu zuen.

Hala ere, gerora Yanis Varoufakis Greziako Finantza ministro izan zenak onartuko zuenez, programa hori oinarri sozialari begirako aurpegi-zuritze bat baino ez zen. Benetako gobernu-programa, EBrekiko negoziatioetan ezarri nahi izan zena, ezkutuan egin zuten Syrizararen zuzendaritza-batzordeak eta hurbileneko kideek

Erreferenduma EBZk Greziari likidezia eten ondoren egin zen, banku-korralito baten erdian, non bankuak itxita eta dirua erretiratzeko murrizketak zeuden. Austeritate-neurriak onartzeari uko egitearen aldeko botoak garaipen handia lortu zuen. Ondoren, baina, Syrizarak erreferendumean bozkatutakoa baino austeritate programa zorrotzagoa onartu zuen, eta hura izan zen Europako ezker berriaren lehen porrot handia. Varoufakisek onartu du inoiz aktibatu gabeko arma bat zutela erreferendumaren emaitza ezartzeko: EBZren esku zeuden Greziako Estatuaren bonuen aldebakarreko kitapen bat egitea. Horrela, eta ikusirik EBko estatu kide batek zor-bonuak ordaintzeari utz ziezaiokeela, EBZk ez zukeen baimenik izango Italiako eta Espainiako Estatuak salbatzeko haien zorra hedapen kuantitatiboko diru-politiken bidez erosiz ^[3] (Alemaniako Konstituzio Auzitegiak salatu egingo baitzuen, hegoaldeari zorra erostearen aurkako kide nagusia izan baita).

Horietako promes bat bera ere ez zen gauzatu, eta, lau urteko legegintzaldia arlo sozialean eta soldataren arloan murrizketak ezartzen igaro ondoren, 2019ko hauteskundeetan eskuin kontserbadora berriro iritsi zen gobernu boterera. Bidean, Greziako sare militantearen zati handiena desegin egin zen, eta hauteskunde-zikloen zurrunbiloak irentsi zuen. Gaur egun, Wall Streeteko finantzen mundutik datorren lider gazte bat ari da Syriza birbideratzen –Stefanos Kasselakis, Goldman Sachseko kide ohia, Joe Bidenen kanpainan parte hartu zuen AEBn–. Lider gaztea ezkerreko koalizioa konfrontazio oro atzean uzten duen diskurtso eta praxi baterantz birbideratzen ari da, zeina greziar kapitalismoaren efizientzia hobetzeko eta Europa-

Azpimarratu behar den ideia nagusia da politika sozialdemokrata historikoaren programaren lehentasun-ordena bera aldatu egin dela euskal ezkerreko alderdi handienaren azken programan. Kontua ez da zerga-tasa handiagoekin kapitala birbanatzea; lehenengo helburua kapitala erakartzea da

ko testuinguruan kokatzeko diskurtso teknokratikoan zentratzen den *a posteriori* hobekuntza sozial batzuk egiteko giltzarri gisa.

Politikan konparazioak beti tentuz hartu behar diren arren, esan liteke antzeko zerbait gertatzen ari zaiola EH Bilduri euskal testuinguru politikokoan Pello Otxandiano EAEko lehendakariari aukeratu-ta. Gasteizko Legebiltzarrerako azken hauteskundeetan aurkeztutako eszenografiak eta programak erradikaltasun proiektu oro behin betiko uzten ari direla erakusten dute, eta, horren orde, dagoena EAJk ordezkatzeko duen eskuin tradizionalak baino modu eraginkorragoan kudeatzearen alde egiten dutela.

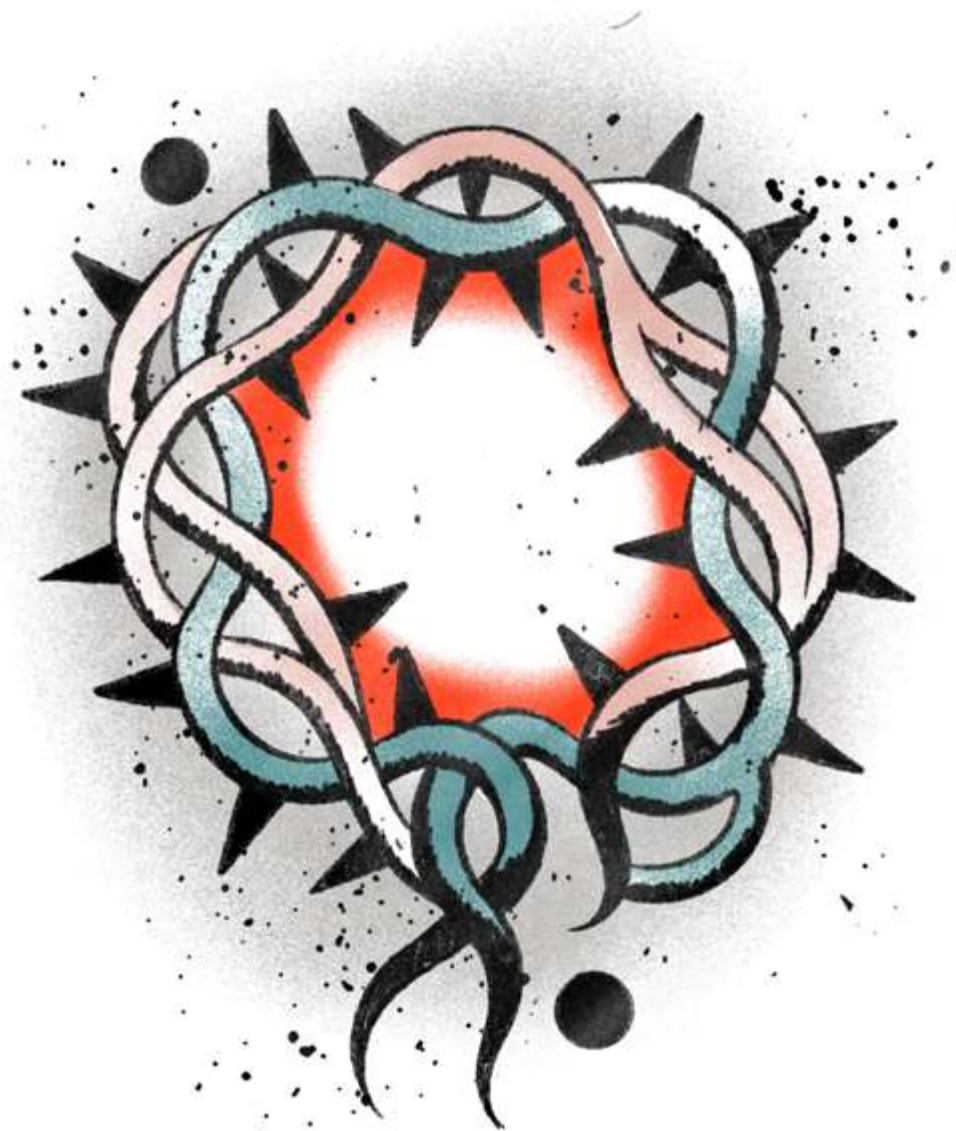
EH Bilduk aurkeztutako programak EAEko industria-sareari bultzada berri bat eman nahi dio, sare hori Europako balio-kate nagusietan eta kate globaletan estrategikoki kokatzeko, eta, ondoren, enpresa-irabazi horien nolabaiteko banaketa egin ahal izateko. EH Bilduk aurkeztutako plan industrial aurreko kanpainetan ez bezalako hizkera batean mintzo da, hots, enpresa-hizkuntzan: EAEko enpresen nazioarteko posizionamendua du lehen helburu, baita bertako sare industrialarentzat inbertsio publiko giltzarriak sortzea ere.

Beraz, azpimarratu behar den ideia nagusia da politika sozialdemokrata historikoaren programaren lehentasun-ordena bera aldatu egin dela euskal ezkerreko alderdi handienaren azken programan. Kontua ez da zerga-tasa handiagoekin kapitala birbanatzea; aitzitik, lehenengo helburua kapitala erakartzea da, gero ikusteko nola erabil daitezkeen irabazi horiek kapital teknologizatuago batean eta munduko merkatuan funtsezko kokapena duen batean. Horretarako, diru publikoa kapital pribatuko inbertsioak erakartzeko erabili behar bada, EH Bilduk ez du arazorik izango. Izan ere, haren programaren arabera, erakunde publikoak dira kapitalari balorizazio-baldintza hobek sortzeko bermatzaileak, nahiz eta horrek beste partida sozial batzuetatik dirua itzultzea ekar dezakeen.

Jakina, kapitala erakartzeko eta hobeto kokatzeko politika horiek gauzatzeko, proiektio geopolitiko argia behar da lurralde propioarentzat, eta lehengaiak eta hainbat hornidura-kate lehentasunez eskuratzea ziurtatu behar da. Horregatik, EH Bilduk eta, oro har, ezker instituzionaleko alderdiek beren

programan aurkezten dituzten nazioarteko politikako proposamenetan ere, moderazio argia dago: ez dute NATOtik irteteari buruzko aipamenik egiten, eta EBko erakundeen aurkako kritika guztiak alde batera uzten dituzte. EH Bilduren kasuan, EAEko hauteskundeetan programan ez zegoen Europako erakundeen aurkako kritikarik, eta EAEk erakunde horietan duen ordezkartza politikoa hobetzeko deia baino ez zen egiten. Gogoratu, duela soilik hamar urte Syrizaren kanpainan oso presente zegoen nazioz gaindiko erakundeen kontrako kritika. Beraz, arlo honetan moderazio eta asimilazio argia egon da.

Bestalde, Espainiako Estatuan, PSOEn ezkerre dagoen ezkerre erabat neutralizatu da, eta haren orbitan ari da bueltaka. Podemos, Espainiako bipartidismoaren aurka egin nahi zuen alderdi izatetik PSOEn eranskin izatera murriztu da. Alderdi horrek, gogora dezagun, 78ko erregimena zuzentzen eta kohesionatzen du. Aldiz, Sumar operazioak –mesede handia egiten die PSOEn zuzendaritzaren interesei– aukera ematen dio sozialdemokrazia klasikoari bere ezkerrean gobernantzarako gatazka handirik ematen ez dion alderdi bat izateko, aldi berean aukera ematen diena gobernatzeko, Pedro Sánchezen alderdiak ezin baitu hori bere kasa lortu.

Europako estatuetara jotzen badugu, iparrorratz politikoa eskuinerantz egiten duela ikus dezakegu. Gainera, eskuin liberal edo kontserbadore tradizionalak eskuin muturraren ituna eta homologazioa behar ditu gobernagarria izateko

Izan ere, Yolanda Díazen alderdiaren mugarrak nagusiak PPren lan-erreforma finkatzea eta gutxieneko soldataren igoera izan dira. Azken hori, esan gabe doa, oso urrun dago inflazio-krisiaren ondoriozko bizitza-kostuen igoeren parekoa izate-tik. Hala ere, Estatu politika handi guztiak PSOEk zuzendu ditu, eta inork ezin izan ditu ahuldu, ez Podemosen usteko erradikaltasunak oposizioan, ezta haren ordezkari deskafeinatuak ere, hots, Sumarrek. Badirudi azken horrek ez diola inongo trabarik jar-tzen, ezta historiako gastu militar handienari, ezta Mozal Legeak PPK utzi zuen moduan jarraitze-ari ere.

Horrela, Europako alderdi berdeekin berdindu da Espainiar Estatuko ezkerria. Kasu, Alemaniako Alderdi Berdeak gerra-politikak zuzenean susta-tzen ez baditu ere, ez dago horien aurka, eta kutsu ekologista duen sozioliberalismo moduko bat har-tzen du bere programa ekonomikoan. Horren era-kusgarri da 2024ko Europako hauteskunde on-doren Sumarrek lortutako eurodiputatu guztiak ez direla Europako Ezkerrearen taldean sartuko (GUE/NGL); aitzitik, Berdeak/Europako Aliantza Libre-aren Taldean sartzea dute xede^[4].

ESKUINA ALTERNATIBA GISA

EAEko politika instituzionalak badu European gero eta arraroagoa den berezitasun bat: EAJren eskuinean oraindik ez dago gobernuaren gidari-tzan eragin dezakeen eskuin erradikalago eta na-barmen xenofoborik. PPK eta VOXek, batez ere azken horrek, anekdotikoak izaten jarraitzen du-te Gasteizko Legebiltzarrean, eta oraingoz ez da euskal eskuin mutur nazionalistarik sortu Kata-lunian gertatu bezala. Ildo horretan, EAJren pro-

gramak bere ildo historikoei jarraitzen die, baina orain Imanol Pradalesen agindupean gaztetutako lidergoarekin. Jeltzaleek badakite EAEko soziologia zentzu aurrerakoi baterantz biratzen ari dela, Euro-pako leku askotan gertatzen ari denaren kontrara, eta, horregatik, eskuin kontserbadoreenetik urrun daudelako irudia erakutsi nahi dute, eta, nolabait, euskal ongizate sistemaren eta klase ertainen kuota batzuk mantendu.

Baina ez da ahaztu behar EAJn ere izaten ari direla alderdi gehienak ezkerreko edo eskuinera izaten ari diren pultsio autoritarioak. EAJk Ertzaintzan duen arazoa horren frogatzen da; izan ere, azkenaldian, EAEko poliziaren ezaugarria basakeria handiko ekintzak egitea eta ekitapenldi ludikoetan (adibidez futbol partidetan) errepresioa areagotzea izan da. Horrek kalte egin liezaioke alderdiaren irudiari, baina, gainerakoan, EAJk teknologizazio altuko/ertaineko euskal produkzio-inguruneari eustea eta atzerriko inbertsioak erakartzea helburu duen programa bat aurkeztu du. Horrek, gero, euskal ongizate-sistemaren kuota jakin batzuk salbatzea ahalbidetuko du. Enpresei laguntza publikoak emateko inbertsio-funts bat proposatzen dute, eta, horrela, eskuina ez da egongo gobernantza ekonomikoaren helburuak lortzeko estatu-mekanismoak erabiltzearen aurka. EH Bilduren programa ekonomikotik bereizten da nazioarteko proiektioari eta zenbait azpiegitura proiekturen aurrean duen jarrierari dagokienez. Adibidez, EAJk ez du gerra-politika atlantisten aurka egiten, eta zenbait megaproiektu zuzentzen ditu, hala nola Abiadura Handiko Trena (AHT edo Euskal Y-a).

Europako estatuetara jotzen badugu, iparro-rratz politikoa eskuinerantz egiten duela ikus de-zakegu. Gainera, eskuin liberal edo kontserbadore tradizionalak eskuin muturraren ituna eta homo-logazioa behar ditu gobernagarria izateko. Italian Giorgia Meloniren Italiako Anaiak tradizio neofa-xistako alderdiak agintzen du, eta Portugalen, az-ken hamarkadetan nabarmen ezkertiarra izan den soziologiako herrialdean, Alderdi Sozialistak eta bere ezkerreko alderdiek gehiengo parlamentarioa galdu dute eskuin tradizionalaren mesedetan, eta Chega alderdia, eskuin muturrekoa, goraka doa hi-rugarren indar politikoa gisa. Bi horiek adibide pa-radigmatikoak dira.

Enric Juliana *La Vanguardia* egunkariko zuzendari laguntzaile eta Europako koiuntura politikoko analista onenetako batek bere azken analisi politikoetako batean adierazi duen bezala, egungo belizismo gorakorrean, EBko botere-erakundeei funtzionalagoa zaie eskuinak gobernatzea gobernu nazionala eta Europako erakunde giltzarrietan^[5]. Pandemiaren krisian, moneta-politika hedakorreko eta gastu publikoko erantzunak nagusitu zirenean, Europako botereari errazagoa zitzaion politika horiek ezkerreko alderdien bidez legitimatzea, Europako berreskuratzeko-funtsak "Estatuaren itzulera" eta "austeritate-politiken amaiera" gisa saldu baitzituzten. Aitzitik, datozen urteetan eskuina funtzionala izango da Europar Batasuneko politika handiak legitimatzeko, gastu publikoa handitzean oinarritutako baitira, bai, baina gerraren industria modernizatzerat bideratuta. Gainera, aurrekontuak orekatzeko austeritate-politikak aplikatu beharko dira.

Horregatik, Europako Parlamenturako hautes-kundeen testuinguruan, eskuin kontserbadore eta liberal tradizionala saiatzen ari da Europako eskuin mutur berriaren zati bati erosotasun politikoa eta programatikoa ematen. Zehazki, Europako Alderdi Popularrak, EBko lehen indar politikoa –haren ki-de da Ursula von der Leyen Europako Batzordeko egungo presidentea– eskuin muturraren zenbait proposamen programatikoa onartuko ditu, hala no-la mugak gehiago militarizatzea edo immigrazioa kontrolatzea. Horren truke, alderdi xenofobo ho-rietako batzuek EBren legitimitate politiko-eko-nomikoa eta NATOren legitimitate militarra onartzea espero da.

ESKUIN MUTURRAREN INTEGRAZIOA

2010eko hamarkadaren lehen urteetan ezker berriko alderdiak Europako panorama politikoan sartu baziren ere, esan daiteke horiek ez direla ja-da erakundeen panoramako *outsiderrak*, baizik eta atzerakada nabarmenean daudela. Eskuin mutu-rreko alderdi nazionalista berriek erretiratze hori baliatu dute Europako lehen lerro politikoa era-sotzeko, hainbat herrialdean hauteskundeak iraba-ziz eta beren burua EBko hurrengo legegintzaldian eragina izateko funtsezko alderdi gisa kokatuz.

Horrela, Bruselako eliteek beren programan eu-roeszeptizismoa murrizten duten eta NATOrekiko militarizazio- eta mendekotasun-politikari men egiten dioten eskuin muturreko alderdiak norma-lizatze asmoa dute. Eskuin muturreko bi bloke handi daude European: Europako Kontserbadoreen eta Erreformisten taldea (ECR) eta Nortasuna eta Demokrazia (ID). Horietako lehena, ECR, erabat normalizatu eta asimilatu nahi da, Europako go-bernantzaren dinamikekin homologatzeko.

Ezker berriko alderdiak atzerakada nabarmenean daude. Eskuin muturreko alderdi nazionalista berriek erretiratze hori baliatu dute Europako lehen lerro politikoa erasotzeko, hainbat herrialdean hauteskundeak irabaziz eta beren burua EBko hurrengo legegintzaldian eragina izateko funtsezko alderdi gisa kokatuz

***Gaur egungo egoera
instituzionala
tamalgarria da: eskuin
muturrak bultzada
irabazi eta Europa
mailan homologatua
dago. Ezkerrak programa
inoiz baino moderatuagoa
da: ezingo litzateke ia
bereizi eskuin tradizio-
laren programa
ekonomiko-politikotik***

ECRk, bere liderrak maiz politikoki ez-zuzenak izaten badira ere, EB erreformatzea defendatzen du, hura desegin ordez: "nazioen Europa" bat sustatu nahi du, estatu kideek subiranotasun handiagoa eta Bruselan zentralizazio txikiagoa izan dezaten. Balio kontserbadore tradizionalak defendatzen ditu, hala nola familia, erlijioa eta nazio-nortasuna, baina ez dira hain erradikalak beren erretorikan. Erregulazio txikiagoko merkatu-ekonomia eta zerga-murrizketa bultzatzen dute, enpresen alde eginez eta austeritate fiskala sustatuz. Nazio-segurtasunaren eta nazioaren defentsaren garrantzia azpimarratzen dute; gastu militarra handitzearen eta immigrazio magrebtarraren aurkako politika irmoen alde egiten dute. Gizarte-gaietan jarrera kontserbadoreak dituzte, baina ez dira IDkoak bezain muturrekoak izaten. Haren funtsezko kideen artean daude VOX Espainian, Legea eta Justizia (PiS) Polonian eta Italiako Anaiak.

ID taldeko alderdiak askoz kritikoagoak dira EBrekin, eta batzuek zuzenean defendatzen dute beren herrialdeak Batasunetik ateratzea edo beren eskumenak nabarmen murriztea. Nazionalismo sendoa sustatzen dute, subiranotasun nazionalen, nortasun kulturean eta immigrazioaren aurkatasunean arreta handia jarritz. ECRk baino erretorika populistagoa erabiltzen dute, elite politiko eta ekonomikoen aurka beren burua "herriaren" defendatzaile gisa aurkeztuz. Zenbait alderditan merkatu librea babesten duten arren, ekonomia nazionala eta tokiko enpleguak babesteko politika protekzionistak ere sustatzen dituzte. Immigrazioaren aurkako jarrera oso gogorrak hartzen dituzte, etengabe azpimarratzen baitute Europaren arraza- eta kristau-izaera, eta muga kontrolatzeko eta legez kanpoko etorkinak deportatzeko politika zorrotzen alde egin. Funtsezko kideen artean daude Marine Le Penen Batasun Nazionala Frantzian, Alemaniarentzako Alternatiba Alemanian (AfD) eta Italiako Liga.

Laburbilduz, esan liteke ECRk nazionalismo kontserbadore moderatua hartzen duela, eta IDk, berriz, nazionalismo xenofobo erradikalagoa, immigrazioaren aurkako erretorika indartsu eta protekzionista duena. Ekonomian, ECR merkatuaren aldekoa da, erregulazio txikiagoa eta austeritate handiagoa defendatzen duen ikuspegitik; IDk, berriz, protekzionismoa sustatzen du, merkatu libreko elementuekin bada ere. Azkenik, populismoari dagokionez, IDk erretorika populista sendoa du, eliteen eta establishmentaren kontrako. Bi talde horien artean VOX dago gaur egun, Santiago Abascal buru duen alderdia delako bi taldeetako alderdiekin harremanak dituen eta Latinoamerikako eskuin populista edo neoliberalako alderdi berriekin loturak sortzen dituen; horren adibide da, esaterako, nolako harreman estua duen VOXek Javier Milei Argentinako presidentearekin ^[6].

Ildo horretan, eskuin muturreko alderdi berriek nazioz gaindiko harremanei ematen dieten garrantzia azpimarratu behar da; izan ere, etengabe deitzen dituzte beren politiken arteko harreman zuzena eta koordinazioa ahalbidetzeko foroak. Adibide gisa, hor dugu VOXek maiatzean Madrilen antolatu zuen kongresu handia: eskuin muturreko liderrak bertaratu ziren, populistak zein atlantista eta neoliberalak. Aurreko hamarkadan, ezkerrak ez zuen inoiz izan koordinaziorik nazioartean, eta, adibidez, ez zen gai izan Syrizen gobernari laguntzarren Europa mailako kanpaina bat egiteko EBko erakundeak argi eta garbi xantaia egiten ari zitzaizkion une hartan.

ONDORIOAK

Gaur egungo egoera instituzionala tamalgarria da: eskuin muturrak bultzada irabazi eta Europa mailan homologatua dago, eta ez dago neofaxismoari eta EBko erakundeak sustatzen ari diren politika belizistei aurre egiteko prest dagoen alderdirik. Eta, nahiz eta ezkerrek nolabaiteko aurrerapena duen Espainiako Estatuko zenbait lurraldetan (Hego Euskal Herrian edo Galizian kasu), egia esan, bere programa inoiz baino moderatuagoa da: ezingo litzateke ia bereizi eskuin tradizionalaren programa ekonomiko-politikotik, behintzat elite enpresarial eta politikoei aurre egitea ekar dezaketan funtsezko puntuetan.

Jakina, eskuin muturrak ere, Meloni Italiako gobernuaren kasuak erakusten duen bezala, ez ditu bere promesa guztiak betetzen botere instituzionalera iristean, eta ez ditu funtsean aldatzen Europako botere-blokearen norabidea eta funtsezko politikak. Baina ez da gutxietsi behar eskuin muturrak langile migratzaileen, emakumeen edo LGTBI kolektiboaren geruza zabalentzat dakarren arriskua, gero eta botere instituzionaleko postu gehiago hartzen baititu.

Gaur egun, neofaxismoaren gorakada geldiaraziko duen nazioarteko bloke bat eraiki behar da, ez dena kolore guztietako sozialdemokraziak proposatutako “gaitzetan txikienaren” xantaiaren eroriko faxismoa geldiarazteko; izan ere, haren ustez eskuin mutur berriari aurre egiteko bide bakarra EBk bulztaturiko joera nagusiak onartzea da, gerrara garamatzen programa politikoa onarturik funtsean. “Ezker apurtzailea” deitutakoaren programak gero eta asimilatuago daudela ikusita, benetako alternatiba eskala handiko erakunde politiko bati forma ematea da; alderdi bat, bere egiten duena ezezko bikoitzaren programa: ez faxismoari eta ez gaitzetan txikienaren xantaiari. ●

**“Ezker apurtzailea”
deitutakoaren
programak gero eta
asimilatuago daudela
ikusita, benetako
alternatiba eskala
handiko erakunde
politiko bati forma
ematea da; alderdi
bat, bere egiten duena
ezezko bikoitzaren
programa: ez faxismoari
eta ez gaitzetan
txikienaren xantaiari**

OHARRAK

[1] Ziklo politiko honen laburpen onenetako bat, Estatu espainiarraren kasuan, Emmanuel Rodriguezen *La política en el ocaso de la clase media: el ciclo 15M-Podemos* (2016) lanean dago.

[2] Pello Otxandianoren kasua eta EH Bilduren azken hauteskunde-kanpaina garrantzitsuak dira, programa sozialdemokrata argitzat jo dezakegunaren dokumentuak argitaratu baitituzte. Bertan, euskal kapitalismoa biziberritzeko eta modernizatzeko planaren ildo nagusiak azaltzen dira, gezurrezko erradikalismorik gabe (mitinetarako uzten dute hori). EH Bilduren programa, Otxandiano buru duela, online argitaratu duen *Begirada, una mirada al país para el futuro liburuan kontsulta daiteke*.

[3] Varoufakisek Europako erakundeekin egindako plan eta negoziazio sekretu horiek guztiak kontatzen ditu bere memoria politikoetan: *Comportarse como adultos: Mi batalla contra el establishment europeo* (2017). Horretaz gain, hurrengo liburuaren irakurketa ere gomendatzen dut, Eric Toussaint historialari eta Syrizen Gobernuak kolaboratzailearena: *Capitulación entre adultos, Grecia 2015: Una alternativa era posible* (2020).

[4] Alderdi berdeen programari eta politikei buruz gehiago jakiteko, Artekako 11. zenbakian argitaratutako artikulua kontsulta daiteke: “Esplotazioa berdez zuritzeko”. Eskuragarri dago online.

[5] *La Vanguardia*ko YouTubeko kanalean argitaratutako “*Más armas, menos normas verdes*” bideo-analisia.

[6] Guztiz eguneratuta ez badago ere, eskuin-mutur berriaren programa politiko-ekonomikoari buruz gehiago jakiteko, Enzo Traversoren obra hau kontsulta daiteke: *Las nuevas caras de la derecha: ¿Por qué funcionan las propuestas vacías y el discurso enfurecido de los antisistema y cuál es su potencial político real?* (2019)..

DIRUTZA INSTITUZIONALA: EAJ-REN ETA EH BILDUREN KONTUAK (2015-2022)

Testua — **Arteka**
Irudia — **Inhar Iraizotz**

Espainiako Estatuko Kontu Auzitegiaren arabera, alderdi politikoen zuzeneko finantziazio publikoa, batez beste, haien guztizko diru-sarrerren %80 ingurukoa da gaur egun. Hala ere, alderdi politikoen urteko kontuak fiskalizatzeko txosten baten arabera, Espainiako Estatuko gutxienez bederatzi alderdi politikok "ez zuten beren finantza- eta ondare-egoera modu leialean islatu". Alderdi instituzional horiek, 2018 eta 2019 artean bakarrik, 555 milioi euro jaso zituzten zuzeneko finantziazio publikotik, "talde instituzionalentzako ekarpenen" arloan hauteskundeetan lortzen duten ordezkari publikoen kopuruaren arabera edo "funtzionamendu-gastuetarako urteko dirulaguntzen" bidez.

Baina alderdi politikoen finantziazio publikoa ez da hor gelditzen, zeharka ere finantzatzen baitira funts publikoekin; hautetsiek jasotzen dituzten soldaten zati batekin, esate baterako. Zeharkako finantziazio publiko hori, ordea, terminologikoki ezkututzen dute alderdiek galerei eta irabaziei buruzko urteko txostenetan, "jatorri pribatuko diru-sarrera" gisa.

Nola gauzatzen da fenomeno hori, zehazki, Eusko Legebiltzarreko bi alderdi nagusietan? Hau da, askotan diogu EAJ eta EH Bildu alderdi milioidunak direla, eta hala dira, baina zenbat irabazten dute zehazki? Nola finantzatzen dira zehazki? Zenbateraino finantzatzen dira diru publikoz? Zenbat diru jasotzen dute iturri pribatuetatik? Nola banatzen dira gastua eta diru-sarrerak bi alderdi horietan? Zer ondare dituzte? Zenbaterainoko etekinak lortzen dituzte jarduera instituzionalagatik? Eta haien parlamentari jakin batzuek? Galdera horiei guztiei erantzuteko, EAJren eta EH Bilduren gastuak eta diru-sarrerak kuantifikatuko ditugu, 2015-2022 aldiko kontabilitate-datuak Oinarritzat hartuta.

METODOLOGIA ETA MARKO KONTZEPTUALA

Aurretik azaldutako galderak argitzen saiatzeko, EAJren eta EH Bilduren galeren eta irabazien urteko dokumentuak edo emaitzen kontuak aztertu dira, 2015-2022 aldikoak, eskuragarri daudenak dagozkien web-orrietako gardentasun-ataletan. "Sarrerak" eta "gastuak" kategoriak bereizi dira, dagozkien azpikategoriekin. Jarraian, azpikategoria bakoitza bere definizioarekin:

1. Diru-sarrerak

1.1. Dirulaguntza publikoak

1.1.1. Funtzionamendu-gastuetarako urteko dirulaguntzak: alderdi politiko instituzionalerterto jasotzen dituzten ohiko dirulaguntza publiko finkoak.

1.1.2. Legebiltzar-taldeei egindako ekarpenak: alderdiek hauteskundeetan lortutako emaitzen arabera jasotzen dituzten dirulaguntza publiko aldakorrak.

1.2. Jatorri pribatuko diru-sarrerak

1.2.1. Afiliatuen kuotak: alderdiko militanteek aldiro egiten dituzten ekarpen ekonomikoak.

1.2.2. Kargu publikoen dohaintzak eta ekarpenak: alderdiko hautetsiek euren soldatetatik alderdiari egiten dioten ekarpena, berez zeharkako finantziazio publikoa da.

2. Gastuak

2.1. Liberatuen soldatak: alderdiak soldatapean dituen militanteen ordainsariaren kostua.

2.2. Karga sozialak: liberatuen kotizazioak gizarte-segurantzian. Liberatuen soldatak gehituta, "lan-kostu" deiturikoa osatzen du.

2.3. Kanpo-zerbitzuak: alderdiek beste enpresa batzuei erositako produktuen eta zerbitzuen multzoaren kostua.

3. Emaitzak: kontabilitate-urte batean "irabazitako" edo "gal-dutako" kantitate garbia erakusten du, diru-sarrerari gastuak kenduta.

Deigarria izan badaiteke ere, datuek erakusten dute EH Bilduk EAJk baino menpekotasun handiagoa duela finantziazio publikoarekiko

Kategoria eta azpikategoria horiek taulatan jarrita, EAJren eta EH Bilduren kontabilitate-urte bakoitzari dagozkien datuak sartu dira estatistika egiteko. Bestalde, datu osagarri batzuk ere ikertu dira, legebiltzarkide batzuen soldata eta ondare pertsonala eta alderdien ondare higiezina kuantifikatzeko. Zifra horiek ezagutzeko, alderdien urteko balantzeetara eta Newtral atariaren Transparentia atalera jo dugu, baita Espainiako Estatuko Diputatuen Kongresuko legebiltzarkideen Interesen Erregistroetara eta Eusko Legebiltzarreko gardentasun-atariak ematen duen informaziora ere. Soldaten eta ondasunen inguruko kopuruak erreportaje honen amaieran daude ikusgai.

DATUEN ANALISIA ETA AZALPENA

1. DIRU-SARRERAK

1.1. Dirulaguntza publikoak

Diru-sarrerari dagokienez, daturik deigarriena da EAJk eta EH Bilduk osotara 107,3 milioi euro jaso dituztela dirulaguntza publiko zuzenetatik 2015 eta 2022 artean. EAJren kasuan, 63,9 milioi euro lortu ditu guztira eta, zazpi urte horietan, %44,7 handitu du iturri horretatik jasotako dirua. EH Bilduren kasuan, guztira 43,4 milioi euro jaso ditu dirulaguntza publiko zuzenen bidez, eta %554,63 gehiago jaso du zuzeneko dirulaguntza publikoetatik 2015 eta 2022 artean.

1.1.1. Funtzionamendu-gastuetarako urteko dirulaguntzak: alderdi politiko instituzionalerterto jasotzen dituzten ohiko dirulaguntza publiko finkoak

Zuzeneko dirulaguntza horiek bi multzotan sailkatzen dira. Batetik, alderdiek urteko dirulaguntza finkoak jasotzen dituzte funtzionamendu-gastuei aurre egiteko. 2015 eta 2022 artean EAJk 20,5 milioi euro jaso ditu gisa horretako laguntzen bidez. EAJk, gainera, segurta-

sunera bideratutako beste dirulaguntza bat ere jasotzen du: 317.900 euro osotara zazpi urtean. EH Bilduk 13,1 milioi euro jaso ditu funtzionamendu-gastuei lotutako dirulaguntza publiko zuzenen bitartez.

1.1.2. Legebiltzar-taldeei egindako ekarpenak

Alderdiek hauteskundeetan lortutako emaitzen arabera jasotzen dituzten dirulaguntza publiko aldakorrak dira hauek. Kasu honetan, 2015 eta 2022 artean, 43,1 milioi euro jaso ditu EAJk eta beste 30,1 milioi euro EH Bilduk. Beraz, bien artean, aparteko 73,2 milioi euro jaso dituzte zuzeneko dirulaguntza publikoetatik, hauteskundeetako emaitzei esker.

1.2. Jatorri "pribatuko" diru-sarrerak

Horri, baina, jatorri "pribatutik" lortutako diru-sarrerak gehitzea dago. Izan ere, bi alderdien artean, eta 2015etik 2022ra, 51,5 milioi euro batu dituzte jatorri pribatuko diru-sarreretatik; 36,3 milioi EAJk eta 15,5 EH Bilduk. Hala ere, gogoratu behar da finantziazio "pribatu" horren gehiengoa, paradoxikoki, hautetsien soldatetatik eratorria dela, hots, diru publikotik. Beraz, zehatzagoa da zeharkako finantziazio publiko deitzea. Jarraian ikusiko dugu zenbaterainokoa den.

1.2.1. Afiliatuen kuotak: alderdiko militanteek aldiro egiten dituzten ekarpen ekonomikoak

Jatorri pribatuko diru-sarreraren zati bat, txikiena, afiliatuen kuoten bitartez jasotzen da. Horrek erakusten du, besteak beste, alderdiek autofinantzaketarako duten gaitasuna: EAJri dagokionez, 2015ean, bere finantzaketa osoaren %23,18 afiliatuen kuotetatik zetorren, baina 2022rako zifra hori %9,7raino jaitsi zen. EAJk afiliatuen kuoten bidez guztira 9,8 milioi euro bildu bazituen ere, asko jaitsi zen bere autofinantzaziorako gaitasun erlatiboa. 2015ean EAJk zuen diruaren ia

laurdena kuoten bidez lortzen zuen, eta, zazpi urte igarota, ez da hamarrenera ere iristen. Horrek guztiak erakusten du alderdiak are menpekotasun handiagoa duela finantzaketa publikoarekiko zein banku-kredituekiko.

Beste aldetik, EH Bildu afiliatuen kuotarik gabeko egoera batetik abiatu zen 2015ean. Diru-sarrera guztiak finantzaketa publikotik edo koalizioa osatzen zuten alderdien ekarpenetatik zetozen. Zazpi urte geroago, ikusten da EH Bilduk afiliatuen kuoten sistema bat ezarri duela. Hala ere, afiliatuen kuotak EH Bilduren diru-sarreraren %2,9 baino ez ziren 2022an. Kopuru hori oso txikia izanik, alderdia finantzaketa publikoarekiko menpekotasun ekonomikoko egoera ia erabatekoan dago. 2015 eta 2022 artean, koalizio sozialdemokratak "jatorri pribatutik" lortutako 15,5 milioi euroetatik, afiliatuen kuotetatik lortutako kopurua ez zen 700.000 eurora heltzen. Alegia, deigarria izan badaiteke ere, datuek erakusten dute EH Bilduk EAJk baino menpekotasun handiagoa duela finantziazio publikoarekiko.

EAJren guztizko diru-sarreraren seirena baino gehiago eta EH Bilduren diru-sarreraren laurdena baino gehiago soldata publikoetatik etorritako dohaintza horietatik dator

1.2.2. Kargu publikoen dohaintzak eta ekarpenak

Jatorri "pribatuko" diru-sarreraren beste zatia, esan bezala, alderdietako hautetsiek euren soldataren zati batekin euren alderdiari egiten dizkioten dohaintzetatik jasotakoa da. EAJren guztizko diru-sarreraren seirena baino gehiago eta EH Bilduren diru-sarreraren laurdena baino gehiago soldata publikoetatik etorritako dohaintza horietatik dator. Zehazki, 2015 eta 2022 artean EAJk izandako diru-sarreraren %15,7k ekarpen horietan du jatorria, eta %23,5ek EH Bilduren kasuan. Diru-sarrera horrek soldata publikoetan duenez jatorria, diru pribatua baino gehiago, zeharkako finantziazio publikoa da. Zalantzarik gabe, zeharkako dirulaguntza publiko horiek dira alderdien finantzaketa "pribatuaren" zatirik handiena hartzen dutenak.

Alabaina, proportzioa guztiz desberdina da bi alderdien artean: EAJren diru-sarrera "pribatuen" %43,5 zetorren soldata publikoetatik egindako dohaintzetatik, eta EH Bilduren kasuan, ordea, kargudunen soldatak diru-sarrera "pribatuen" %91 izan dira. EAJk 15,8 milioi batu zituen zeharkako dirulaguntza horien bitartez, hau da, bere diru-sarrera guztien laurdena (%24,7) bere kargudunen soldatetatik jaso zuen. EH Bilduk 13,8 milioi euro batu zituen bere kargudunen soldata publikoen bitartez, alegia, bere diru-sarrera guztien ia herena (%31,8). Bilakaerari erreparatu gero, 2015 eta 2022 artean, EAJk %73,07 eta EH Bilduk %308,5 handitu dituzte iturri "pribatuko" diru-sarrerak.

EAJk 15,8 milioi batu zituen zeharkako dirulaguntza horien bitartez, hau da, bere diru-sarrera guztien laurdena (%24,7) bere kargudunen soldatetatik jaso zuen. EH Bilduk 13,8 milioi euro batu zituen bere kargudunen soldata publikoen bitartez, alegia, bere diru-sarrera guztien ia herena (%31,8)

2. GASTUAK

2.1. Liberatuen soldatak

EAJk eta EH Bilduk ia 25 milioi euro garbi gastatu dituzte soldatapean dituzten liberatuen ordainsarrietan 2015 eta 2022 artean, gizarte-segurantzako kotizazioak kontuan hartu gabe. Alderdika, EAJk 15,9 milioi euro gastatu zituen liberatuetan 2015 eta 2022 artean, hau da, tarte horretan %15,8 handitu zuen liberatuen soldatak ordaintzera bideratutako diru kantitatea, 1.892.184,60 euro baitziren 2015ean eta 2.192.514,41 euro 2022an. Aldi horretan alderdiak egindako gastu guztien barruan, liberatuen soldatetan gastatutakoa %18 da.

EH Bilduk 8,6 milioi euroko gastua egin zuen liberatuen soldatetan, eta %824 hazi zen kostu hori: 2015ean 206.461,1 euro gastatzen zituen, eta, 2022an, aldiz, 1.908.652,13 euro. Beraz, liberatuetara bideratutako dirua alderdiaren gastu guztien %34,5 izan zen 2015 eta 2022 artean.

2.2. Karga sozialak: liberatuen kotizazioak gizarte-segurantzaren

Aurrekoa liberatuei ordaintzeko egindako gastu garbia zen, baina, lan-kostu osoa zenbatzeko, gogoan izan behar da gizarte-segurantzako kotizazioen kostua ere, alderdiek ere halakoak ordaintzen baitituzte liberatuen soldatekin batera. Kotizazioak eta liberatuen soldata garbiak zenbatuta, beraz, lan-kostu osoa kalkulatu da. Karga sozial horiek kontutan hartuta, liberatuen gastuak, guztira, 31 milioi eurotik gorakoak izan dira EAJren eta EH Bilduren artean; 21 milioi euro xahutu zituzten jeltzaleek eta beste 10,5 milioi sozialdemokratek.

2.3. Kanpo-zerbitzuak

Kanpo-zerbitzuak dira alderdiek euren jarduna garatzeko beste enpresa batzuei erosten dizkioten ondasun zein zerbitzuak. Horiek hartu ohi dute alderdien gastuaren zatirik handiena: 2015 eta 2022 artean EAJk 51,3 milioi euro bideratu zituen kontratazioetara, eta %71,4 hazi zen kanpo-zerbitzuetan egindako gastua, 2015ean 4,9 milioi izatetik 2022an 8,4 milioi izatera.

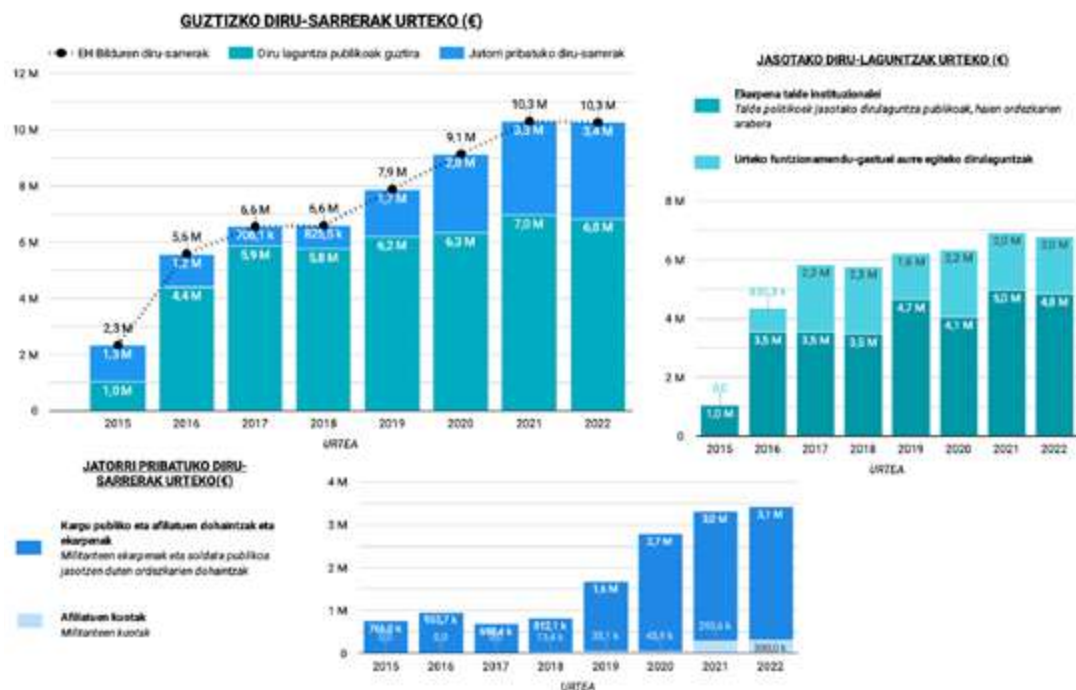
EH Bilduri dagokionez, 13 milioi euro baino gehiago gastatu ditu kontratazioetan, eta %454,4 handitu zen gastu hori 2015 eta 2022 artean: 529.000,14 eurotik 2.932.842,73 eurora. 2024ko Eusko Legebiltzarreko hauteskundearen kanpainarako, adibidez, aniztasun funtzionala duten pertsonen lan-indarra esplotatzen duen Gureak enpresaren zerbitzuak kontratatu zituen EH Bilduk. Kontratazioetara bideratzen duten diru-kantitatea gero eta handiagoa dela ikusita, ondorioztatzen da alderdi biek geroz eta neurri handiagoan jotzen dutela zerbitzuak kontratatzen, lan boluntarioaz baliatu beharrean.

Kontratazioetara bideratzen duten diru-kantitatea gero eta handiagoa dela ikusita, ondorioztatzen da alderdi biek geroz eta neurri handiagoan jotzen dutela zerbitzuak kontratatzen, lan boluntarioaz baliatu beharrean

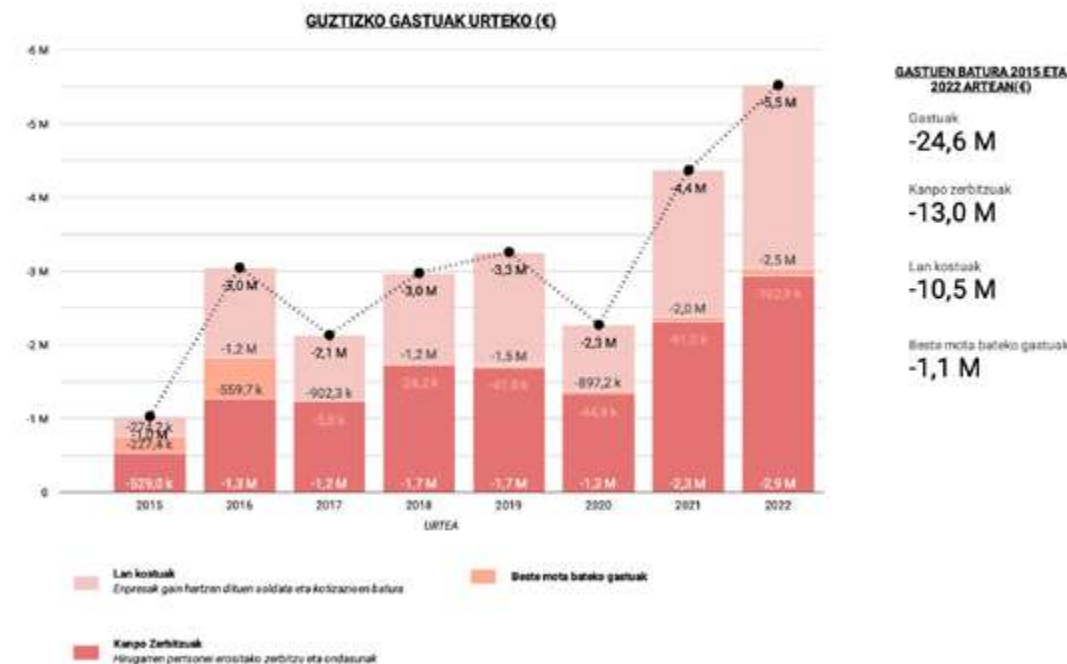
EH Bilduren diru-sarrerak

EH Bilduk 2015 eta 2022 urteen artean izandako diru-sarrerak

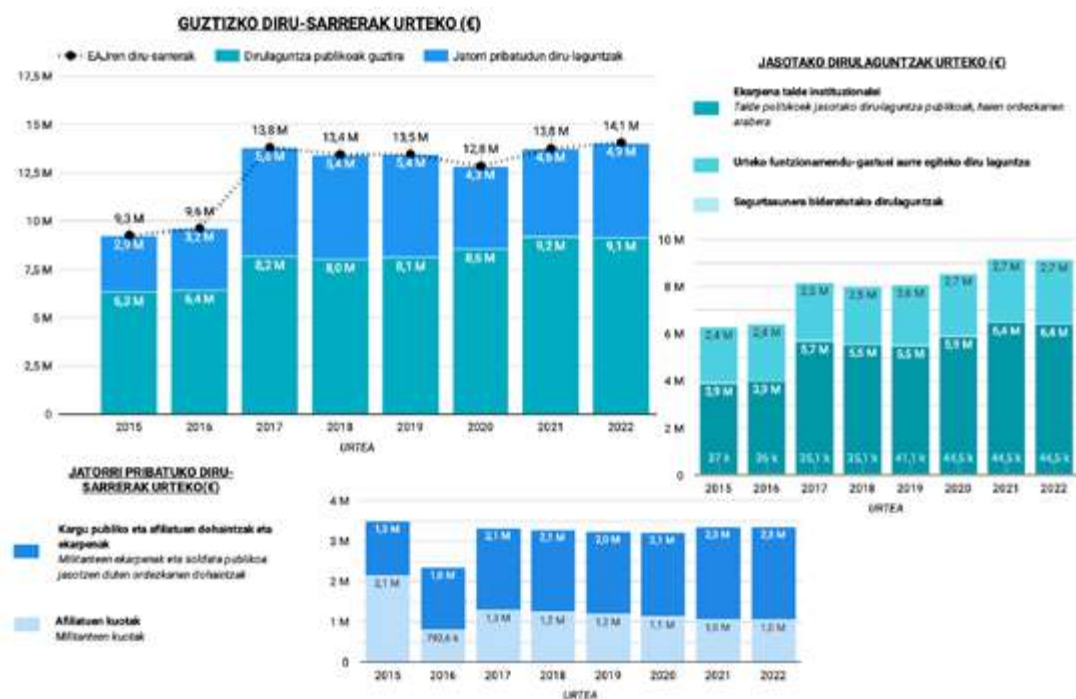
EH Bilduren gastuak

EH Bilduk eginiko gastuak 2015 eta 2020 urteen artean (€)

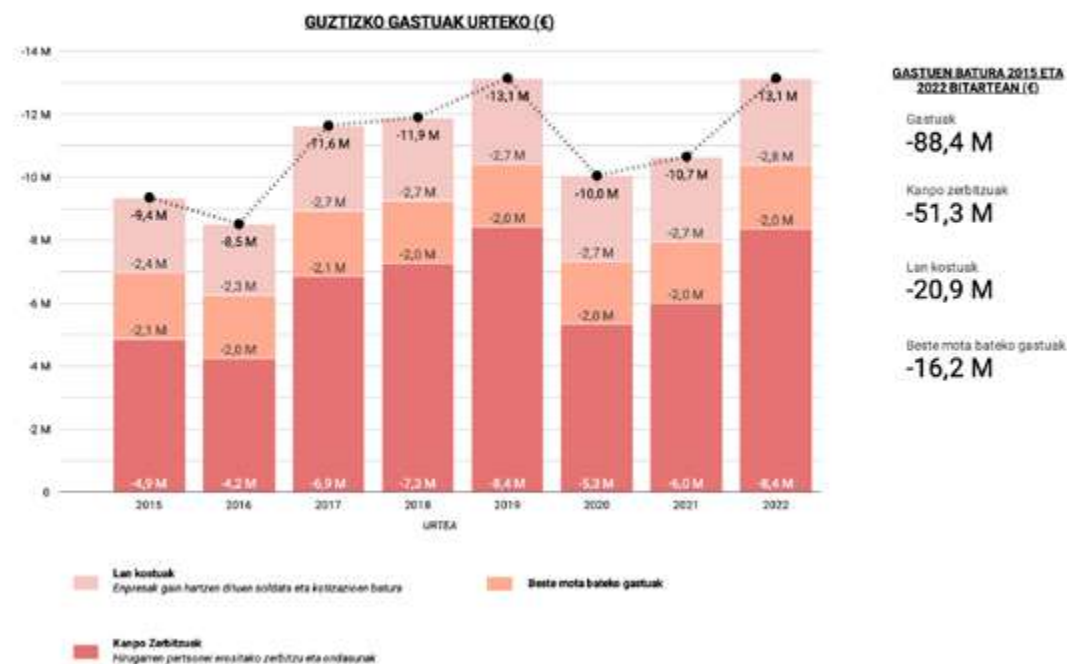
EAJren diru-sarrerak

EAJk 2015 eta 2022 urteen artean jasotako diru-sarrerak

EAJren gastuak

EAJk eginiko gastuak 2015 eta 2020 urteen artean (€)

3. EMAITZAK

Emaitzek erakusten dute kontabilitate-urte batean "irabazitako" edo "gal-dutako" kantitate garbia, diru-sarrerei gastuak kenduta. Kasu honetan, zuzeneko dirulaguntza publikoak zein zeharkakoak hartuta, horiei jatorri pribatuko diru-sarrerak edo afiliatuen kuotak gehituta eta aurreko guztiari gastu osoa kenduta, 2015 eta 2022 artean EAEko bi alderdi nagusiek zenbat diru irabazi zuten estimatu dezakegu. EAJk 100,2 milioiko diru-sarrerak eta 88,4 milioiko gastuak izan zituen; 10.042.285,82 euroko irabazi garbiak, beraz. EH Bilduk denbora-tarte berean 58,6 milioi euroko diru-sarrerak eta 24,6 milioiko gastuak izan zituen, hots, 32.417.658,7 euro garbi irabazi zituen. 42,44 milioi euro garbi baino gehiagoko pagotxa poltsikoratu dute, hortaz, EAJren eta EH Bilduren artean.

Espainiako Kongresuko parlamentarien jabetzak eta soldatak

Espainiako Kongresuko erregistrorik berrienaren arabera, EAJko bost parlamentarien artean hamasei ondasun higiezin dituzte, hau da, parlamentari bakoitzak 3,2 higiezin ditu batez beste. Haietako batek ere ez zuen egiaztatzen etxebizitzak alokatzeagatik errentarik jasotzen zuenik 2023an; hala ere, haietakoren batek "beste errenta motaren bat" edo "lursailengatik jasotako errentak" aitortu zituen, eta beste batek, berriz, ziurtatzen zuen "kapital higiezinetako etekinak" nahiz milaka euro zituela inbertsio-funtsetan inbertituta. Jeltzaleek Madrilen dituzten bost diputatueta-tik hiruk pentsio-plan pribatua zuten,

gainera. EAJko bost diputatuen diru-gordailu guztien batez besteko saldoa 53.775,09 eurokoa zen, kontu korronteak, inbertsio-funtsak eta pentsio-planak zenbatuta.

EH Bilduk ganberan dituen sei diputatuetatik bik errentak jasotzen ditu ondasun higiezinak alokairuan jartzeagatik, hau da, EH Bilduren Madrilgo parlamentarien heren bat errentatzailea da. Gainera, euskal koalizio sozialdemokratako sei diputatuen artean hemeretzi ondasun higiezin zituzten 2023an,, batez beste 3,1 jabetza baino gehiago pertsonako. Sei diputatuetatik hiruk pentsio-plan pribatua ere badute, eta bik, berriz, inbertsio-funtsak. EH Bilduko sei parlamentarien gordailu guztien batez besteko saldoa 108.583,83 eurokoa zen; hemen ere, kontu korronteak, inbertsio-funtsak eta pentsio-plan pribatuak hartzen dira kontuan. Beraz, harrigarria badirudi ere, datuek diote aberatsagoak direla EH Bilduk Madrilen dituen legebiltzarkideak EAJkoak baino.

EH Bilduk ganberan dituen sei diputatuetatik bik errentak jasotzen ditu ondasun higiezinak alokairuan jartzeagatik, hau da, EH Bilduren Madrilgo parlamentarien heren bat errentatzailea da. Gainera, euskal koalizio sozialdemokratako sei diputatuen artean hemeretzi ondasun higiezin zituzten, batez beste 3,1 jabetza baino gehiago pertsonako. Sei diputatuetatik hiruk pentsio-plan pribatua ere badute, eta bik, berriz, inbertsio-funtsak. EH Bilduko sei parlamentarien gordailu guztien batez besteko saldoa 108.583,83 eurokoa zen

Ondokoak dira Madrilgo bi talde parlamentarioetako kideek jasotzen dituzten soldata zehatzak, Espainiako Estatuko soldata ohikoenarekin (20.579,28 euro) konparatuta:

- Mertxe Aizpurua (EH Bildu): 113.468,60 euro, Espainiako Estatuko langileen soldata ohikoena baino 5,51 aldiz gehiago.
- Iñaki Ruiz De Pinedo Undiano (EH Bildu): 71.897,00 euro, 3,4 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Jon Iñarritu (EH Bildu): 71.897,00 euro, 3,4 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Bel Pozueta (EH Bildu): 104.871,76 euro, 5,09 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Oskar Matute (EH Bildu): 104.871,76 euro, 5,09 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Marije Fullaondo de la Cruz (EH Bildu): 71.897,00 euro, 3,4 aldiz estatuko soldata ohikoena.

EH Bilduk Diputatuen Ganberan dituen sei parlamentariek bakarrik Espainiako Estatuko soldata ohikoena kobratzen duten 26 langilek adina kobratzen dute

Guztira, Madrilen diren EH Bilduko parlamentariek 538.903,12 euro jasotzen dituzte urtean. Beraz, EH Bilduk Diputatuen Ganberan dituen sei parlamentariek bakarrik Espainiako Estatuko soldata ohikoena kobratzen duten 26 langilek adina kobratzen dute. Egia da kopuru horiek ez dituztela osorik jasotzen, zati bat alderdiari dohaintzan ematen diotelako, baina EH Bilduk ez du zehazten zenbaterainokoa den kargudunek dohaintzan ematen dutena. Gainera, liberatuen soldaten gastuaren %824ko gorakadarekin ere argi ikusten da kargudunen soldaten dohaintza horiek ez direla nolabaiteko "ongintza-lanetara" bideratzen, liberatuen plantilla zabala handitzera eta militantzia gero eta neurri handiagoan soldatapekotzera baizik.

EAJk Madrilen dituen kargudunen zifrak ere antzekoak dira, eserleku bat gutxiagorekin:

- Joseba Andoni Agirretxea (EAJ): 71.897,00 euro, 3,4 aldiz Espainiako Estatuko soldata ohikoena.
- Aitor Esteban (EAJ): 113.468,60 euro, 5,51 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Mikel Legarda (EAJ): 104.871,76 euro, 5,09 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Idoia Sagastizabal (EAJ): 104.871,76 euro, 5,09 aldiz estatuko soldata ohikoena.
- Maribel Vaquero (EAJ): 71.897,00 euro, 3,4 aldiz estatuko soldata ohikoena.

Osotara, EAJren Madrilgo parlamentariek 467.006,12 euro jasotzen dituzte urtean. Hala, bost diputatuen artean bakarrik, estatuko soldata ohikoena kobratzen duten 22 langilek adina irabazten dute.

Eusko Legebiltzarreko parlamentarien soldatak

Aipatzekoa da Eusko Legebiltzarreko gardentasun-atariak ez duela Espainiako Estatuko Kongresuak bezainbesteko xehetasunik ematen hautetsien ondareari buruz, eta, beraz, aurretik aipatutako gaiak misterio hutsa dira EAJk eta EH Bilduk Gasteizen dituzten parlamentarien kasuan: errentak jasotzen dituzten ala ez, zein inbertsio egiten dituzten, zenbat ondasun higiezin dituzten, zenbatekoa den euren kontu guztietako saldoa... Oraingoz ez dago modurik halakorik jakiteko, Eusko Legebiltzarreko gardentasun-atariak arlo honetan ematen duen informazio bakanetarikoa parlamentarien soldata ofiziala baita, jarraian adieraziko duguna.

Eusko Legebiltzarreko diputatu bakoitzak 77.963,48 euro jasotzen ditu urtean, hau da, 2,8 aldiz EAEko urteko soldata gordin ohikoena (27.365 euro/urteko). EAJk 31 eserleku dituenez, 2.416.867 euro jasotzen ditu urtean, eta 1.637.233,08 euro EH Bilduk, bere 21 eserlekuengatik. Beraz, Gasteizko legebiltzarrean eserlekua duten bi alderdi nagusietako 52 politikarien soldaten batura 4.054.100 eurokoa da urtean; EAEko 148 langileren urteko batez besteko soldata gordinaren parekoa. Hau da, EAEn, 2023an, kostu bera izan zuen soldata ohikoenarekin 148 langile kontratatzeak eta Eusko Legebiltzarreko 52 diputaturen soldatak ordaintzeak.

Alderdien jabetzak

EAJren gardentasun-atalaren arabera, Batzoki eta egoitzen artean, 200 higiezin inguru ditu alderdiak. EH Bilduk, aldiz, ez zuen espreski inolako jabetzarik aitortu. Hala ere, haien balantzeetan bai ikusten da sozialdemokratek 1.350.000 euroko inbertsioa egin zutela higiezinetan 2021 eta 2022 artean: EH Bilduk 2021ean zituen jabetzen eta lurren balioa 183.021,44 eurokoa zen, eta 2022an, berriz, 1.535.390,86 eurokoa.

Gasteizko legebiltzarrean eserlekua duten bi alderdi nagusietako 52 politikarien soldaten batura 4.054.100 eurokoa da urtean; EAEko 148 langileren urteko batez besteko soldata gordinaren parekoa

Haien balantzeetan bai ikusten da sozialdemokratek 1.350.000 euroko inbertsioa egin zutela higiezinetan 2021 eta 2022 artean: EH Bilduk 2021ean zituen jabetzen eta lurren balioa 183.021,44 eurokoa zen, eta 2022an, berriz, 1.535.390,86 eurokoa

Alderdien zorrak

EAJren kontuen balantzearen arabera, 2022ko abenduaren 31n, alderdiak 6.796.047,11 euroko zorra zuen hainbat finantza-erakunderekin. Alderdiaren gardentasun-atariak erakusten duenez, 2021ean, 5.549.342,94 euroko zorra zuen Kutxabankekin (zor osoaren %82), 580.177,33 eurokoa Caixarekin (%8,6), 576.635,26 eurokoa Laboral Kutxarekin (%8,6) eta 26.024,51 eurokoa Rural Kutxarekin (%0,4).

EH Bilduk, berriz, finantza-krediturik ez duela aitortzen du. Hala ere, eta EAJk banketxeekin duen zorpetze-mailatik urrun badago ere, ikusten da 2015 eta 2022 artean bankuekin epe laburreko kreditu txikiak erabiltzen hasi zela. Gainera, 2022an, 220.795,47 euroko zorra zuen pilatuta administrazio publikoarekin, EAJk urte berean zuenaren oso antzekoa: 297.008,2 eurokoa.

ONDORIOAK

Jardun parlamentarioak gero eta irabazi handiagoak dakarkizkie bai EAJri, bai EH Bilduri: bien artean, eta soilik bost urteko epean, ehun milioi euro baino gehiago jaso dituzte zuzeneko finantziario publiko bidez. Gastuaren bolumena ere gero eta handiagoa da bi alderdietan, bai kanpo-enpresei egindako ondasun zein zerbitzuen erosketetan, eta baita liberatuen soldatetan zein higiezin erosketetan ere.

Euren finantzaketa-eredua oinarritzen da finantzaketa publiko lehenean, izan dirulaguntza zuzen bidez edo izan soldata publikoen ekarpen bidez egina. Afiliatuen kuoten bitartez lortzen duten autofinantzazioak, berriz, ez du garrantzia handirik. Eredu horrek instituzio publikoekiko menpekotasun ekonomiko sortzen du, eta, aldi berean, aipatutako kontratazioetako nahiz liberatuen armadako gastu gora-

korra mantentzea ahalbidetzen die bie. Jatorri publikoko diru-sarrera milioi-dun horiek gabe, alderdi politiko profesionalak ezingo lukete liberatuen zein kargu publikodunen soldatapetzean oinarritzen den euren jardun politikoa diruz hornitu, eta, beraz, desagertzeko arrisku larrian egongo lirake.

Alderdiarentzako finantzaketa estrategikoa emateaz gain, soldatek badute bestelako funtzio bat alderdien barruan, bereziki kargu publikodun hautetsien kasuan: politikari profesionalen estatus sozioekonomikoa birproduzitzea edo igotzea. Azken hori erraz baieztatzen da zenbait parlamentarik aitortzen dituzten jabetzei eta interesei erreparatuta.

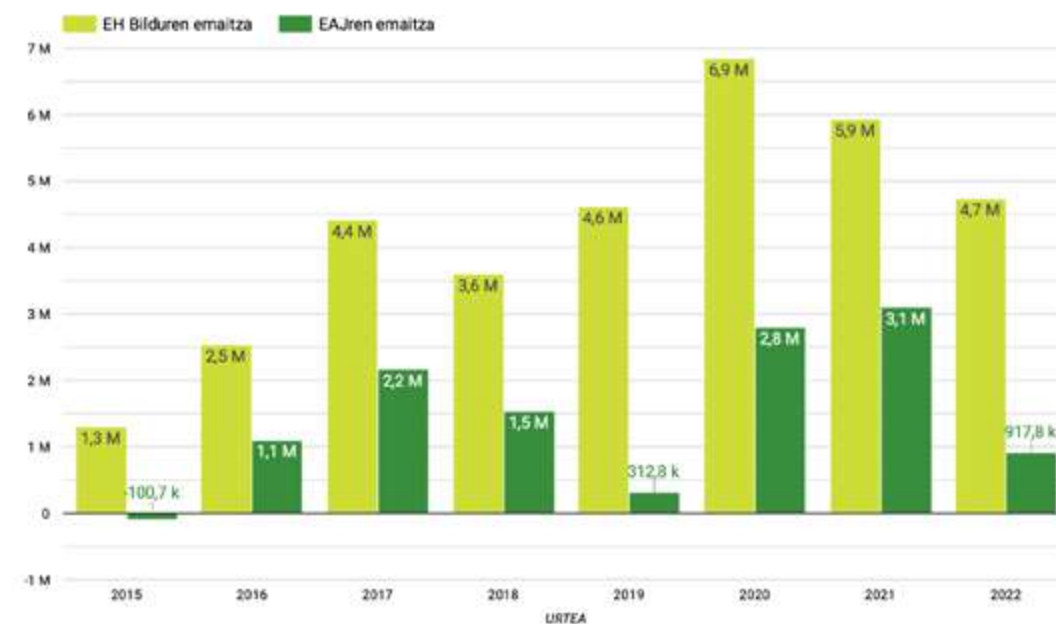
Hala ere, EAJren eta EH Bilduren kontuek ematen dute alderdi-ereduaren inguruko ñabardurarik ere, eta euren historia politikoari buruz ere mintzo dira. EAJren finantzak, bai egitura aldetik bai gastu eta sarreraren dimentsio aldetik, erabat profesionalizatutako alderdi bati dagozkionak dira, zeinak instituzioen integrazioan bide luzea egin, metaturiko nahikoa funts izan, eta, ondorioz, zenbait urtean balantze negatiboak izaterik onar baitezake.

EH Bilduren finantzak, aldiz, integrazio instituzionala eta profesionalizazioa berriki baina era oso azkarrean egin dituen alderdi batenak dira. 2015eko kontuen arabera, gastuen eta diru-sarreraren dimentsioak nahiko txikiak ziren, eta gastu-egiturak zein diru-sarrerak ez zeuden oso garatuta. Gehiago ziren ezarpen instituzional urriko aldi baterako hauteskunde-koalizio bati zegozkionak. Kontu horiek, ordea, zeharo aldatu dira 2022rako: beste edozein alderdi instituzional handiren pareko gastuen zein diru-sarreraren maila eta egiturak zituen, alderdi-aparatu garatuagoa, urteko emaitza postiboak (EAJrenak baino handiagoak) eta etorkizun handiko proiektzio ekonomikoak. ●

Jatorri publikoko diru-sarrera milioi-dun horiek gabe, alderdi politiko profesionalak ezingo lukete liberatuen zein kargu publikodunen soldatapetzean oinarritzen den euren jardun politikoa diruz hornitu, eta, beraz, desagertzeko arrisku larrian egongo lirake

EMAITZEN KONPARAZIOA

EAJren eta EH Bilduren mozkin garbiak ekitaldika, 2015 eta 2022 urteen artean (€)

EMAITZEN BATURA 2015TIK 2022RA

EH Bilduren emaitza
34,0 M

EAJren emaitza
11,8 M

ERREFERENTZIAK

www.eaj-pnv.eu

www.ehbildu.eu

www.congreso.es/es/cem/registro-intereses

<https://transparentia.newtral.es/buscador>

<https://www.legebiltzarra.eu/portal/eu/web/eusko-legebiltzarra/transparencia/informacion-activa>

Parlamentua ez da nahikoa

Testua — **Gerizeti Zubiaurre**

Irudia — **Manubeltz**

Hauteskunde-kanpaina da sozialdemokraziak hiritarrek komunikatzeko erabiltzen duen momentu gorena.

Badakigu, dagoeneko, nola funtzionatzen duten hauteskunde-kanpainak. Nola ez dugu ba jakingo? Azkenengo uztailetik hona, hiru hauteskunde izan ditugu Euskal Autonomia Erkidegoan: Espainiako gobernukoak, Euskal Autonomia Erkidegokoak, eta, azkenik, Europar Batasunekoak. Bai, ez digute jakitea beste aukerarik ematen. Bonbardeatuak izan gara behin eta berriro haien mitin, hauteskunde spot eta gutunekin. Urtebete daramagu sozialdemokraziaren pro-

paganda kanpainen murgilduak, etengabeko zirku elektoral baten ikusle izatera behartuak. Azken hilabeteetan, EAJk gazteon bozka irabazteko Minecraft-ekin egin zuen saiakera triste eta Irene Monteroren bizitza akademikoa tarteko, absentsioaren aurka borrokan ibili dira bai ezkerreko zein eskuineko alderdi instituzionalak, ikusi baitute gero eta ohikoagoa dela abstentzioa proletalgoaren artean, eta agerian geratu da beste behin ez direla horretarako ere gai izan. Europar Batasuneko hauteskundeetan, hamaika herrialdek bakarrik gainditu dute parte hartzearen %50.

Honez gain, interesgarria litzateke alderdi instituzionalen diskurtsoak hauteskundeen arabera nola aldatzen diren aztertzea. Ez dago gehiegi begiratu beharrik; spot erridikuletatik gerra-hotsera igaro gara apiriletik hona, gero eta argiagoa den krisi kapitalistaren kontestu batean: Israelgo estatu genozidak palestinarrak sarraskitzen dabiren bitartean, zentro inperialistatik gero eta hurbilago nabaritzen diren gerra-danbor hotsen artean, Europar Gobernuo hauteskundeetan propaganda belikoa erabili dute inongo lotsarik gabe Europar Batasuneko zenbait herrialdek, proletalgoaren masa zabalak gero eta posibleagoa den gatazka masibo baterako prestatzeko. Espainiako alderdi ezkertiarrek, Europara begira, antifaxismo tristenaren bandera igo dute zerura, berriro ere garbi utziz horrek ez duela inolako efektibitate errealik botoa lortzerako orduan edota faxismoari benetan aurre egiteko unea. Klase ertain gero eta txikiagoarengana doaz ate joka, jakin badakitelako ez daukatela benetako gaitasunik proletalgoaren bizi baldintzak eraldatzeko. Hori gutxi balitz ere, ezkerrenekoak omen diren alderdiek ere asko deskafeinatu dute beren diskurtsoa. EH Bilduk Euskal Autonomia Erkidegoko hauteskundeetara begira aukeratu zuen lehendakariagaia ikusi besterik ez da egin behar, Peio Otxandiano edota, bestela, Yolanda Díaz, maitasun eta zoriontasun hitz hutsalak erabiltzen bere mitinetan, eduki zezaketen esanahai guztia kenduz, milaka langileen miseriaren aurrean irribarreak saldu nahian. Ehunka ikasle Espainiako Estatuko zenbait unibertsitatetan akanpadak antolatzen ari diren bitartean, Palestinar Estatua aitortu du gobernu espainiarrak teoriarik, baina Israelekin dituen harremanak mozteko inolako intentziorik gabe. Alderdiaren base sozialaren araberrako zein hauteskunde ezberdinetarako dituzten beharren araberrako diskurtsoaren aldaerek agerian uzten dute zein den sozialdemokraziaren papera, nola diren haien balizko idealak saltzeko gai kapitalismoaren interesen defentsarik sutsuenean. Pentsa liteke munduko gobernu progresistena omen duen herrialde batean, ezberdintasun ekonomiko zein sozialak gutxitu egingo zirela, baina ez da egon sumatu daitekeen aldaketarik gure inguruko bizitzetan.

Bai estatuko gobernurako zein EAerako egindako kanpainak ez dute izan Europar hauteskundeetako kanpainak izan duen seriotasuna. Sumar alderdiak, adibidez, Tik-Tok lotsagarrien bidez bilatu du gazteongana hurbiltzea, edozein enpresak egingo lukeen modura, gazteok erabiltzen dugun hizkuntza baliatuz beren partidua saltzeko, dagoeneko hori besterik ez dute-eta egiten: haien produktua Podemosena, PSOErena edo beste edozeinena baino hobea dela azalertzzen saiatzea. Eraldaketa errealek gauzatzeko ezintasunak ez die beste aukerarik uzten, eta sare sozialek orain politika instituzionalean jokatzen duten papera baliatu behar dute. Ez da horrelako zeozer egiten duten aldia: duela ez hain-

Gure bizitza bera dela gure kanpaina elektoral amaigabea, aurrera jarraituz gure konbikzioetan tinko, gure jardun politikoa beti doalako hautetsontzi bat baino haratago, inoiz ez dugulako parlamentuarekin nahikorik izango, dena nahi dugulako

beste, Espainiako kongresuan bilatzen zuten birala egiteko moduko bideoa. Pablo Iglesias, Gabriel Rufián eta Aitor Estebanek, eta baita Oskar Matutek ere, beren interbentzioa Twitterren biralizatzea zuten helburu, bakoitzak bere estiloan. Orain, garaiekin batera aldatuz, Tik-Tokera egin dute salto, zuten seriotasun apurra bidean zehar galduta. Ez nabil sare sozialak erabili behar ez direnik esaten. Argi dago milaka pertsonarengana heltzeko biderik errazena direla, eta horretarako erreminta moduan ulertu behar ditugu sare sozialak, agitazio politikorako bide gisa. Arazoa ez da hori.

Guk, ordea, beti argi jokatu behar dugu, eman nahi dugun itxura zein den jakinda eta horren alde jokatuz, gure diskurtsoan tinko mantenduz eta ulertaraziz, ahal den heinean behintzat, zeintzuk diren gure ideaiak, eta, batez ere, zein den gure norabidea. Hori plazaratzeko mila modu daude, mila artikulu eta Twitter-hari, baina hau dena argi geratzeko modu onenetarikoak gure jarduna da (komunikazioari duen garrantzia kendu gabe, noski). Azkenean, faxismoa geldituko dutela zin egiten digute urtetik urtera, alokairuen prezioetan eskua sartu eta miseriarik aterako gaituztela, etxegabetxeak magia baliatuz desagerraraziko dituztela eta abar; inora ez doazen promesak, edonola ere. Nik ordea, faxistak Soraluzetik botatzen ikusten ditudanak, etxegabetxeen aurrean gorputza jartzen ikusten ditudanak, Palestinako erresistentziaren alde beldurrik gabe agertzen ikusten ditudanak, beti dira komunistak. Hemen geratzen da agerian gu garena, egin behar dena egiteko gaitasun eta konpromisoa daukagula, gure bizitza bera dela gure kanpaina elektoral amaigabea, aurrera jarraituz gure konbikzioetan tinko, gure jardun politikoa beti doalako hautetsontzi bat baino haratago, inoiz ez dugulako parlamentuarekin nahikorik izango, dena nahi dugulako. ●

Argitalpena

2024KO EKAINA

EUSKAL HERRIA

Koordinazioa,
erredakzioa
eta diseinua

**GEDAR LANGILE
KAZETA**

Web

GEDAR.EUS

Sare sozialak

TWITTER ETA
INSTAGRAM

@ARTEKA_GEDAR

Kontaktua

**HARREMANAK@
GEDAR.EUS**

Harpidetza

**GEDAR.EUS/
HARPIDETZA**

Edizioa

**ZIRRINTA
KOMUNIKAZIO
ELKARTEA**

AZPEITIA

Lege gordailua

SS-01360-2019

ISSN

2792-4548

Lizentzia

arteka